

TARTU VALLA

KUUKIRI

AASTAST 1996

**SINU HÄÄL
KOGUKONNA HEAKS!**

✓ **Esita oma idee**

**2025. a Tartu valla kaasavasse eelarvesse
hiljemalt 31. oktoobril!**

Kõrveküla Põhikooli kõrval avati välijõusaal 27. juunil

**381
häält**

Tabivere Põhikooli õuealal avati madalseiklusrada 8. septembril

**368
häält**

**2024. a Tartu valla kaasavas eelarves osales 10 ideed.
Enim häälti kogusid Kõrveküla välijõusaal (381)
ja Tabivere madalseiklusrada (368).**

lk 4

**Koduteenus kui
võimalus**

lk 9

**Tammistus avati
tantsu- ja korvpalliplats**

lk 10

**Lähtel räägiti Matti
Masinguga nahkhiirtest**

lk 14

**Lähte Ühisgümnaasiumi
direktor Martin Pent**

TARTU VALLA KUUKIRI

AASTAST 1996

Kuukirjas avaldatakse eelmisel kuul valda sündinud ja meie seast lahkunute andmeid. Lehte lisatakse nende laste nimed, kelle vanemad on vallale nime avaldamiseks andnud loa.

Toimetusel on õigus vajadusel tekstidele teha keelekorrektuuri.

Kõige uuemad uudised Tartu vallas toimuvast leiad **Tartu valla kodulehelt** ning **Tartu valla** või **Kuukirja Facebooki lehtedelt**.

Ära unusta alla laadida **Tartu valla äppi!** Äpi kaudu saab vallale edastada oma mõtteid ja teavitada parandust vajavatest objektidest.

Väljaandja: Tartu Vallavalitsus ja Volikogu
Toimetus: Ekas OÜ e-post: kuukiri@tartuvald.ee
Toimetaja: Katrin Sisask Tel. 5627 0280
Reporter: Kaisa Kreela
Küljendaja / fotograaf: Rasmus Karja Tel. 510 3479

Tartu valla Kuukiri ilmub tasuta.

Kuukirja saab elektrooniliselt lugeda valla koduleheküljel aadressilt: tartuvald.ee/tartu-valla-kuukiri või ajakirjana Issuust (numbrid kuni mai 2023): issuu.com/tartuvallakuukiri

Oktoobri Kuukirjas avaldatavaid kaaskirju ja reklaame ootab toimetus **1. novembriks**.

Jälgi Kuukirja tegemisi ka Facebookis: facebook.com/TartuVallaKuukiri

Oled huvitatav ettevõtte Tartu vallas või tead inimest või tegu, mis vääriks kajastust? Saada vihje Tartu valla Kuukirjale!

Tartu Vallavalitsus

Haava tn 6, Kõrveküla alevik,
Tartu vald, 60512 Tartumaa.
Vastuvõtt T kell 8.00–12.00 ja 12.30–18.00.
Tel. 510 6363, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Tabivere teeninduspunkt Tabivere Päevakeskuses
Same tee 1, Tabivere alevik,
Tartu vald, 49127 Tartumaa.
Vastuvõtt T kell 8.30–12.00.
Tel. 5196 7738, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Laeva teeninduspunkt

Väänikvere tee 8, Laeva küla,
Tartu vald, 60608 Tartumaa.
Vastuvõtt T kell 13.00–16.30.
Tel. 5302 6608, **e-post:** tartuvald@tartuvald.ee

Piirissaare teeninduspunkt

Valla, Tooni küla,
Tartu vald, 62603 Tartumaa.
Vastuvõtt T kell 9.00–10.00, muul ajal kokkuleppel.
Tel. 529 4630,
e-post: toomas.lindjärv@tartuvald.ee,
piirissaare@tartuvald.ee

Trükk: AS Ecoprint
Tiraaž: 6500

18.09.2024 vallavolikogu istungil vastu võetud otsused ja määrused

Kadri Linamägi,
Tartu valla personali- ja
dokumendihalduse spetsialist

MÄÄRUS

Määrus nr 10 – Tartu valla arengukava 2022–2030 uus redaktsioon

Kinnitati Tartu valla arengukava 2022–2030 uus redaktsioon.

Määrus nr 11 – Tartu valla arengukava 2022–2030 uus redaktsioon Tartu Vallavolikogu 27.02.2020 määruse nr 4 „Noorte huvitegevuse ühingutele ja erahuvikoolidele toetuse andmise kord“ muutmine

Määrus nr 12 – Tartu Vallavolikogu 22.11.2018 määruse nr 34 „Spordiklubidele ja eraõiguslikele spordikoolidele toetuse andmise kord“ muutmine

Määruste vastuvõtmine on vajalik, saavutamaks olukord, kus Tartu vallas kehtivad huvitegevuse taotluste ning

andmete esitamiseks samasugused tähtajad, nagu soovitakse kehtestada Tartumaa teistes omavalitsustes. Huvitegevuse ja huvihariduse pakkujad saavad maakonna omavalitsustes taotlusi esitada 1. novembrini ning lapsevanem peab oma lapse osaluse huvitegevuses kinnitama 15. novembriks.

OTSUSED

Otsus nr 34 – Nõusoleku andmine kinnisvara võõrandamiseks

Anda Tartu Vallavalitsusele nõusolek võõrandada avaliku elektroonilise enampakkumise korras vallale kuuluv Lähte alevikus Õpetaja tn 6-8 asuv korteriomand (kinnistusraamatu registriosa nr 2067604, katastritunnus 79401:005:0443, pindala 1540 m², sihtotstarve 100% elamumaa, 488/4244 mõttelist osa kinnisasjast ja eriomandi ese eluruum nr 8, mille üldpind on 48,80 m²) alghinnaga 30 000 eurot

Otsus nr 35 – Vallavara omandamine

Omandada Tartu valla munitsipaalomandisse Tartu vallas Raadi alevis asuv Mõisapõllu katastriüksus (kinnistusraamatu registriosa nr 17654350, katastritunnus 79601:001:1629, pindala 16916 m², 100% maatulundusmaa). Kinnisasi omandatakse riigivaraseaduse § 33 lg 1 alusel Tartu vallale tasuta.

Järgmine volikogu istung toimub 16.10.2024 algusega kell 16.00.

Istungeid on võimalik jälgida reaajas ja järelvaadata Tartu Vallavolikogu Youtube'i kanalilt. Jooksvat protokollit ning hääletustulemusi on võimalik jälgida www.volis.ee leheküljel. Volikogu istungite materjalid on avalikult kättesaadavad veebis: tartuvald.ee/et/volikogu-istungite-materjalid.

Tartu Vallavalitsuse maja on taas avatud

Kõrvekülas asuv Tartu vallamaja oli möödunud suvel remondis. Oktoobri keskpaigast on vallamaja taas avatud ja jätkub tavapärase kodanike vastuvõtt.

Kauaoodatud remondi tulemusel sai vallamaja kaasaegsed tehnosüsteemid. Uuendati kütte- ja elektrisüsteemi ning rajati seni vallamajas puudunud ventilatsioon ja jahutus. Värske ilme sai ka vallamaja saal ja fuajee interjäär.

Foto on tehtud septembris, kui remont veel käis.

AITA KUJUNDADA TARTU VALLA 2025. AASTA KALENDRIT!

Kuus aastat on Kuukiri koostöös Tartu valla ja vallaelanikega koostanud seinakalendrit. Kalender tuleb ka sel aastal ja sina saad selle tegemises kaasa lüüa. Kuukirja toimetuskogub taas kokku elanike fotosid, mis on tehtud Tartu vallas ja millel on kujutatud meie valla imelist loodust, siinseid vaateid või meeleolusid.

Saada Tartu vallas tehtud meeleolu- või loodusfoto e-posti aadressile

kuukiri@tartuvald.ee

hiljemalt 31. oktoobril.

Koduteenus kui võimalus

Anne Aleksejev, Tartu valla
sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja

Tavaliselt soovivad inimesed elada oma kodus turvaliselt ja hästi nii kaua kui võimalik. Vahel võib elu tuua ootamatusi, mille tõttu on kodus iseseisvalt hakkama saamine pärsitud või on vaja lisaabi vananemisest tingitud muutuste tõttu. Ka siis soovitakse jääda oma koju. Paljudel juhtudel on siinkohal abiks pereliige või lähedane, kes toetab ja abistab, muudel juhtudel tulevad appi sotsiaalteenused.

Koduteenus on KOV korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on täisealise isiku iseseisva ja turvalise toimetuleku tagamine kodustes tingimustes, säilitades ja parandades tema elukvaliteeti. Koduteenus on loomulik abi nii kaua kui võimalik või võimalusel vaheetapp enne hooldekodusse minemist, kuid seda kasutatakse pigem vähe. Tihti püütakse ise kuidagi hakkama saada, kuid seetõttu kannatab igapäevaelu kvaliteet ja inimese toimetulek. Probleemiks on ka lähedaste suur hoolduskoormus, vähene teadlikkus abi saamise võimalustest ja rahalised raskused lisaabi kasutamiseks.

Sotsiaalhoolekandes on võetud suund toetada iga inimese võimalikult pika-aegset iseseisvat toimetulekut tema enda kodus ja lükata edasi asutushooldusele minemist. 01.01.2025 jõustuvad täpsustatud nõuded koduteenusele, mis aitavad saavutada eesmärki: koduteenuse osutamisel abistatakse

inimest nendes toimingutes, mida ta ise ei suuda sooritada kõrvalabi, kuid mis on vajalikud kodustes tingimustes elamiseks (Sotsiaalkaitseministri 29.06.2023 määrus nr 40 „Nõuded koduteenusele“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/104072023056>).

Tartu, Kastre ja Kambja valla ühisprojekt „Koduteenuse arendamine Kastre, Kambja ja Tartu vallas“ ongi loodud selleks, et arendada kodus elamist toetavaid ja hoolduskoormust leevendavaid teenuseid nendes omavalitsustes. Eesmärk on parandada hooldusvajadusega inimeste toimetulekut kodustes tingimustes.

Koduteenuse klientidele on plaanis pakkuda senisest enam abi ja juhendamist. Enamasti on hetkel koduteenuse klientidele abiks toidu ja ravimite koju toomine, abi avalike teenuste kasutamisel ja talveperioodil küttepude tuppa toomine. Juba praegu on võimalik kasutada pesupesemise teenust. Saame pakkuda abi ka eluruumi korrastamisel, selle turvalisuse jälgimisel ja ohutu keskkonna tagamisel. Koduteenus hõlmab suuremat isikuabi, mis tähendab kliendi tegevusvõime jälgimist ja võimendamist, lähivõrgustikuga kontakti hoidmist, kogukonnaelus osalemise soodustamist jm.

Vajadusel saame pakkuda ka digitaalset abivahendit (nt digitaalne ravimidosaator, kukkumisanduriga häirenupp, koduandurid, pliidiivalvurid).

Üksi kodus elava inimese abivajadust hindab sotsiaaltööspsialist ja selle käigus selgitatakse välja, kas inimese

Kaasrahasanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

kõrvalabi vajadus eeldab abistamist kuni tegevuste osalise ülevõtmiseni või piisab inimese juhendamisest, kuidas tegevust teha või on vaja leida sobiv teenusepakkuja.

Tartu Vallavalitsuse poolt osutatav koduteenus on tasuline ja maksumused rahvastikuregistri andmetel Tartu vallas elavatele isikutele sõltuvad teenuse mahust ja isiku ning tema perekonna majanduslikust olukorrast. Täpne maksumus selgub abivajaduse hindamisel. Koduteenuseid osutatakse kuni 2 tundi nädalas. Maksumus on 40 eurot kuus. Koduteenuseid osutatakse kuni 4 tundi nädalas. Maksumus on 60 eurot kuus. Koduteenuseid osutatakse kuni 6 tundi nädalas. Maksumus on 120 eurot kuus.

Anna abivajadusest meile teada!

Kui tunnete, et vajate lisaabi, et kodustes tingimustes paremini toime tulla või teate kedagi, kes sellist abi vajaks, võtke ühendust Tartu valla sotsiaal- ja haridusosakonnaga allolevatel kontaktidel: Sotsiaaltööspsialist – erihoolekandeteenuste koordinaator Erle Kriisa; tel: 53026608; e-posti aadress: erle.kriisa@tartuvald.ee Sotsiaaltöö- ja eestkostespsialist Anne-Mai Märtsen; tel: 51967738; e-posti aadress: anne-mai.martson@tartuvald.ee

Tartu Vallavalitsuse algatatud detailplaneeringud

Tartu Vallavalitsus

Tartu Vallavalitsus teavitab, et on oma 26.09.2024. a korraldusega nr 1161 võtnud vastu ning suunanud avalikule väljapanekule Lombi külas asuva Allika tee 23 maaüksuse detailplaneeringu. Planeeringulahenduse kohaselt moodustatakse planeeringualale kolm krunti: kaks elamumaa sihtotstarbega krunti, kuhu määratakse ehitusõigus üksikelanute ning abihoonete ehitamiseks ning üks

maatulundusmaa sihtotstarbega krunt, mis säilib metsamaana. Planeeringuala pindala on ligikaudu 5 ha. Planeeringulahendus on kooskõlas Tartu valla üldplaneeringuga. Planeeritavate tegevuste realiseerimisel ei ole ette näha olulist keskkonnamõju, samuti ei seata ohtu inimeste tervist, vara või kultuuripärandit.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub ajavahemikul 21.10.2024 kuni

03.11.2024 Tartu valla kodulehel www.tartuvald.ee ning Tartu Vallavalitsuse kantseleis (aadressil Haava tn 6, Kõrveküla alevik).

Detailplaneeringute algatamise korraldustega on võimalik tutvuda Tartu Vallavalitsuses (aadressil Haava tn 6, Kõrveküla) või Tartu valla kodulehel www.tartuvald.ee.

Tartu vallas Raadil avati eakatekodu

Olari Nebokat,
Südamekodud AS kliendisuhete juht

Tartu vallas Raadil avati uus spetsiaalselt eakatekoduks ehitatud Südamekodu 120 eakale. Eesti Rahva Muuseumi vahetus läheduses asuv Tartu Südamekodu on grupi kaheteistkümnes eakatekodu. Tartu Südamekodus leiavad lähikuudel elukoha 120 eakat Tartust ja selle lähiümbrusest, lähiajal lisanduvad toad veel 60 inimesele.

Koostöös EfTEN Real Estate Fund ASiga rajatava eakatekodu esimese etapi investeringu kogumaksumus oli ligikaudu 5,3 miljonit eurot, millele lisandus käibemaks, maja ehitas AS Tartu Ehitus. Südamekodud on kuue tegutsemisaasta jooksul rajanud Eestise enam kui 700 uut eakatekodu kohta ning investeerimisotsused on tehtud veel 400 eaka elukoha rajamiseks.

Tartu Südamekodu uue maja avasid ühes eakate, nende lähedaste ja koostööpartneritega Kristjan Tamla Eften Capitalist, Tartu abilinnapea Reno Laidre, Tartu vallavanem Jarno Laur, Alar Loo Tartu Ehituse AS-st, Südamekodude nõukogu esimees Martin Kukk ja Tartu Südamekodu juhataja Kairi Ustav.

Eften Capitali tegevjuht Kristjan Tamla sõnul on kinnisvara puhul on olulised kolm asja: asukoht, asukoht ja asukoht. „Enamikul juhtudel annab asukohale väärtuse see, et seal asuvad inimesed. Aasta tagasi nägi Südamekodu ümbrus siin hoopis testsugune välja kui täna – tänaseks on juba näha, et siin meeldib inimestele,“ rääkis Tamla ning lisas, et Tartu Südamekodude rajamise protsessi juures juhtus see, mida juhtub ehitamisel väga harva: ehitaja sai maja valmis enne, kui oli plaanis, ning kogu ehitus püsis ka eelarve piires. Selle eest ehitajale suur-suur tänu.

Südamekodude nõukogu esimehe Martin Kuke sõnul on valminud Tartu Südamekodu hea näide sellest, milline peaks kaasaegne eakatekodu olema nii funktsionaalsuse kui ka asukoha poolest kogukonnas. „Tartu Südamekodu on rajatud spetsiaalselt eakate vajadusi silmas pidades, pakkudes mitmekülset elukeskkonda ja mõtestatud tegevusi kõigile elanikele ning kaasaegseid ja toetavaid töötingimusi personalile.

Vasakult Tartu valla sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja Anne Aleksejev, Tartu vallavanem Jarno Laur, Tartu Südamekodu juhataja Kairi Ustav. Foto: Rasmus Karja

Asukoht linna servas, uue elurajooni ning ERMi vahetus läheduses tagab mugava ligipääsu nii lähedastele kui ka töötajatele,“ rääkis Martin Kukk.

„Mitte iga päev ei avata Eestis uusi eakatekodusid – Tartu Südamekodu avamine on kogu Eesti pidu,“ sõnas Tartu vallavanem Jarno Laur. „Tartu vallale tähendab tänane päev, et oleme saanud ühe koostöökogemuse võrra rikkamaks – see on meil esimene pääsuke erasektori ja kohaliku võimu koostöös. Tartu vald on siia projekti panustanud mitte ainult südamega, vaid ka maaga. Usun, et meie kogemus julgustab ka edaspidi sedalaadi teenuseid erasektorilt hankima. Vajadus teenuste järele siin piirkonnas ainult kasvab.

Tartu Südamekodu avamisega lisanduvad olulised hoolduskohad

Tartu Südamekodu juhataja Kairi Ustav kinnitab suurt huvi eakatekodu kohtade vastu. „Uus maja on elanikele atraktiivne, täis avarust, kokku saame esimeses järgus vastu võtta 120 elanikku, kellest esimesed on juba ennast sisse seadnud,“ rääkis Kairi Ustav ning lisas, et majas on valgusküllased fuajeed, avatud köök, kohvik, suur sisehoov ja mitmesugused ühisruumid lähedastega aja veetmiseks. „Majas on ka loodud võimalused privaatsuseks ja omaette olemiseks. Meie majas on eakatele 1- ja 2-kohalised toad – mõlemal on oma eelised ning mõlemad on võrdset populaarsed,“ lisas Ustav. „Inimesed jäävad vanaks ja seda looduseadust ei saa me muuta. Aga me saame pakkuda väärikas eas inimestele kvaliteetset hoolekandeteenust. Hea meel selle üle, et Tartu linna külje all Tartu vallas läheb kasutusse uus eakatekodu,“ sõnas Tartu abilinnapea Reno Laidre ning lisas, et piirkonnas elab palju inimesi, nõudlus teenuse järgi oli juba varasemalt suur ning kasvab hooldereformi järel veelgi. „Kindlasti

aitab Südamekodu uues hoones head ja turvalist keskkonda luua koostöö Tartu linnaga ning kliinikumiga ja meditsiini-teenuste lähedus.“

AS Tartu Ehitus tegevjuht Alar Loo sõnul on neil hea meel taaskord teha koostööd Südamekodud AS-iga. „Tore on tõdeda, et meie seekordse koostöö tulemusel oleme saanud kaasa lüüa kodukandi eakatele uute, kaasaegsete elamistingimuste loomisel. Tartu Südamekodu värskelt valminud hoone muudab lisaks rajatud tänapäevastele, eakate vajadustega arvestavatele lahendustele eriliseks ka selle asukoht. Nimelt on hoone paigutatud osavalt säilitatud kaponiiride lähedusse, luues seeläbi hubaselt privaatse olemise.“

Eakatekodu hoone valmib etapiviisiliselt – esimeses järgus valmis eakatekodu kogu majakarp ning esimese ja teise korpuse sisetööd. Ehitaja jaoks jätkub töö teises etapis kolmanda korpuse sisetöödena pärast tegevuse käivitumist esimeses kahes korpuses. Tartu Südamekodu kolmas, veel välja ehitamata korpus on mõeldud spetsiaalselt dementsussündroomiga inimeste jaoks. Südamekodud on Eesti suurim hooldus-teenuse pakkuja – Tartu Südamekodu avamisega kuulub gruppi 12 eakatekodu üle Eesti, kus elab üle 1100 eaka ning töötab enam kui 500 inimest. Grupi eakatekodud tegutsevad lisaks Tartule Kärus, Piigastes, Lihulas, Värskas, Saaremaal, Kundas, Kohtla-Järvel, Valklas, Paides, Tallinnas Meriväljal ja Pirital. 2025. aasta algul avatakse Valkla Südamekodus kolmas korpus, millega lisandub eakatele 70 kodukohta. 2025. aasta kevadel plaanib Südamekodud avada esimese etapi ka Nõmme Südamekodus, mis rekonstrueeritakse ümber endisest Hiiu hooldushaiglast. Südamekodude eesmärk on rajada ja arendada elukeskkondi, kus on turvaline ja mugav vanaduspõlve veeta.

Kairi Kaeval ja Karmen Kukk pälvisid Päästeameti aumärgid

| Tartu Vallavalitsus

Kaks korda aastas tunnustab Päästeamet päästeteenistuse aumärkidega inimesi, kes on üles näidanud vaprust elude päästmisel või panustanud päästeala arengusse. 17. septembril toimus Tallinnas Kultuurikeskuses Kaja Päästeameti tunnustusüritus, kus anti üle Päästeameti aumärgid teiste seas ka Kairi Kaevalile ja Karmen Kukele.

Kairi Kaeval pälvis Päästeametilt Elupäästja Medali, mille annab siseminister tunnustusena inimeste elu päästmisel ilmutatud vaprust ning kangelaslikkuse eest. Karmen Kukk pälvis Päästeametilt Päästeteenistuse Medali, mille annab siseminister keerukatel päästetöödel ülesnäidanud vaprust eest või teenete eest päästealal.

Selle aasta alguses toimus Tartu vallamajas gaasikatla hoolduse käigus gaasiavarii. Kairi kiire tegutsemise tõttu päästeti vingugaasi mürgituse tõttu teadvuse kaotanud kolleegi elu ja

Vasakult volikogu liige Karmen Kukk ja Tartu valla kantseleispetsialist Kairi Kaeval. Foto: Jarno Laur

toimus kõigi töötajate evakueerimine. Kolleegid iseloomustavad Kairit kui hoolsat ja abivalmis kaastöötajat, kes on alati tähelepanelik ja hooliv ning valmis kaasa lööma erinevates ühisüritustes, panustades sageli ka tegemistesse, mis ei ole tema otsesed tööülesanded.

„On hea meel, et Kairi saab sellise tunnustuse osaliseks. Veel parem on teadmine, et kõik kolleegid on meiega ja kõige halvem sai ära hoitud. Õpetlik on see lugu selle poolest, et elusid päästab tähelepanelikkus ja hoolivus. Muidugi on vajalik ka oskus ja külm närv tegutseda kriisiolukorras, aga ilma märkamiseta pole edasist. Suur tänu ka päästjatele,“ kommenteeris vallavanem Jarno Laur.

Lisaks sellele, et Karmen Kukk on andnud hindamatu panuse Tartu valla noorsootööle, teeb ta suure pühendumusega tööd ka Laeva piirkonna vabatahtliku päästjana. Veel enam, tänu tema tegevusele on Laeva piirkonna noored saanud kogemusi ja teadmisi Päästetööst. See on hea näide sellest, kuidas Karmen on hoolt kandnud päästjate järelkasvu eest. Karmen on ka Tartu Vallavolikogu liige ja sotsiaalkomisjoni esimees.

„Imetlen Karmeni energiat tegutseda nii mitmes valdkonnas kire ja südamega,“ iseloomustab Karmenit Tartu vallavanem Jarno Laur.

Projekt „Piirissaar – Old Believers’ cultural heritage“ sai nomineeritud!

| Tartu Vallavalitsus

Tartu Vallavalitsus koostöös Piirissaare Vanausuliste Kogudus MTÜ-ga osales Eesti EL-i välispiiri programmi 2023. a kevadel välja kuulutatud 6. taotlusvoorus. Meetmesse esitatud taotluse eesmärk oli Piirissaare turismi arendamine ning vanausuliste ajaloo ja kultuuri säilitamine (ER259: Piirissaar – Old Believers’ cultural heritage). Taotlus läbis edukalt hindamiskomisjoni ja sai rahastuse. 2023. aasta lõpuks olid kõik planeeritud tegevused edukalt lõpule viidud. Projekti elluviimist kaasrahastas Euroopa Liit Euroopa naabrusinstrumendi raames.

28. augustil 2024 toimus Eesti Euroopa Liidu välispiiri programmi pidulik lõpuüritus pealkirjaga „Chapter complete: Celebrating endings and new beginnings“, mis tähistas programmi ametlikku lõpetamist. Eesti Euroopa Liidu välispiiri programm rahastas projekte, mis olid suunatud ettevõtluskeskkonna arendamisele, hea valitsemistava toetamisele kohalikul ja regionaalsel tasandil ning keskkonnakaitsele. Projektide kasusaajateks olid Eesti idapiiri piirialade elanikud. Lõpuüritusel toimus auhinnatseremoonia, mille käigus tunnustati silmapaistvamaid ja edukamaid projekte ning nende elluviijaid. Auhindu jagati välja erinevates kategooriates, millest igaüks peegeldab innovatsiooni, säästva arengu ja programmi piirkonna mõjuvõimu suurendamise põhiväärtusi.

Projekti raames viidi ellu mitmeid tegevusi:

- Piirissaarele infotahvliite paigaldamine;
- Piirissaare kodulehe loomine;
- Piirissaare infovoldikute kujundus ja trükkimine;
- Piirissaare külaplatsile uue varjualuse ehitamine;
- Saareranna ja Löunatipu supluskohtade korrastamine;
- Piirissaare palvemaja akende ja uste paigaldamine;
- ikonostaasi valmistamine.

Tartu Vallavalitsuse projekt ER259 „Piirissaar - Old Believers’ cultural heritage“ oli nomineeritud auhinnakategoorias „Small Village, Big Heart“ (eesti keeles „Väike küla, suur süda“). Antud pressiteade valmis Euroopa Liidu rahalise abiga. Selle pressiteade sisu eest vastutab ainuiskuliselt Tartu Vallavalitsus ning selles kajastatu ei peegelda mingil juhul Programmi ega Euroopa Liidu seisukohti.

Tartu vald tänas Tartu tantsu- ja laulupeol osalenud koduvalla kollektiive

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja toimetaja

27. septembril kogunesid möödunud suvel Tartu tantsu- ja laulupeol osalenud kollektiivide esindajad Tartu valla korraldatud tänuüritusele. Kokku said kutse pea 50 inimest, kelle kaasabil kollektiivid Tartus meie valda esindasid.

Soe ja südamlik üritus toimus Emajõe laeva Arabella pardal. Vallavanem Jarno Laur pidas kõne, kus tänas kõiki osalenud kollektiive – neid oli meie vallast kokku 24.

Kollektiive juhendasid:

Piret Pruus, Liis Tenno, Anette Lauri, Kersti Perandi, Heleri Kängsepp, Krista Kuus, Sirle Raadi, Krista Hint, Liia Koorts, Mall Türk, Tiina Kivastik, Inge Laht mets, Sten Zaitsev, Helen Pill, Jaana Oberst, Viivika Raal, Matiss Briedis, Marge Paluoja, Henri Käärrik.

Tänuüritusel osalenud kollektiivide esindajad. Foto: Katrin Sisask

Tartu tantsupeol „Juure juures“ tantsisid järgmised valla kollektiivid:

- Naisrühm Hermine
- Laeva Kultuurimaja naisrühm „Kanarbik“
- Tabivere Rahvamaja naisrühm „Tahe“
- Tabivere Põhikooli 1. klassi segarühm
- Lähte Ühisgümnaasiumi rahvatantsurühm „Lähte lahedad“
- Rahvatantsurühm „Metsataga I“
- Rahvatantsurühm „Metsataga II“
- Kõrveküla Põhikooli 1. klass
- Kõrveküla Põhikooli 2. klass
- Kõrveküla Põhikooli 3.–4. klass
- Kõrveküla Põhikooli 5.–6. klass

Laulukaare all laulsid ja mängisid pilli Tartu vallast:

- Kõrveküla lasteaia „Päikeseratas“ mudilaskoor
- Tabivere Põhikooli mudilaskoor
- Kõrveküla Põhikooli poistekoor
- Kõrveküla Põhikooli mudilaskoor
- Lähte Ühisgümnaasiumi poistekoor
- Kõrveküla Põhikooli lastekoor
- Lähte Ühisgümnaasiumi lastekoor
- Kõrveküla naiskoor „Tuule“
- Lähte naiskoor
- Maarja Magdaleena segakoor
- Äksi segakoor
- Väägvere pasunakoor
- Lähte lasteaia „Kiisupere“ mudilaskoor

Teetööd Tartu vallas aastal 2024

Tartu Vallavalitsus

2024. aasta suvel pinnati Tartu vallas ca 5,3 km teid, uue katte said Salu külas Saluküla tee, Kõrvekülas Pärna tn, Lombi külas Kalja-Lombi tee ja Raadi alevi Lodjapuu tänav. Töid teostas AS TREV-2 Grupp.

Uue ilme sai Raadi alevi asuv Mõisa pst lõigus riigitee 95 Kõrveküla-Tartu ja Kaupmehe tn, turvalisemaks muutus jalakäijate liiklemine, autojuhtidele tekkis juurde vasakpöörderada. Töid teostas RoadWest OÜ. Lisaks rekonstrueeriti Raadi alevi asuv Rähni tn tänav, mis sai uue asfaltkatte, rajati jalgtee ja kõrghaljastus. Töid teostas KV Infra OÜ.

Jalakäijatele on juba avatud Raadi alevi asuv rekonstrueeritud Raadi vahekõnnitee lõigus Mõisapiiri-Mõisa pst, sügisel lisandub siia veel ka uus haljastus. Töid teostab Tartu Valla Haldus OÜ. Koostöös Transpordiametiga on valmis saanud Kärkna kergliiklustee. Töid teostas OÜ KV Infra.

Põhja Puiestee ja Muuseumi tee, mida ehitatakse koostöös Tartu linnaga, avatakse liiklusele oktoobris 2024. Töid teostab AS TREF.

Turvalist liiklemist!

2024. a pinnati Tartu vallas ca 5,3 km teid. Fotol Kõrvekülas asuv Pärna tänav. Foto: Tartu Vallavalitsus

Muudatustest Tartu valla juhtimises

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja toimetaja

Muudatused Tartu Vallavolikogus

25. märtsil 2024. a esitas Tarmo Raudsepp avalduse, milles teatas tagasiastumisest vallavalitsuse liikme kohalt alates 1. maist. 6. juunil võeti vastu otsus, mille kohaselt Laura Koop astus isiklikel põhjustel volikogu liikme kohalt tagasi. Nende otsuste tulemusena jätkavad volikogus Tarmo Raudsepp ja Meeli Kruus, kes kuulub volikogusse Laura Koopi asendusliikmena. Kõik eelmainitud olid valitud volikogusse valimisliidu Ühtne Tartu Vald nimekirjas.

28. juunil 2024. a jõustus Riigikohtu otsus, mille kohaselt Tartu Vallavolikogu liige Aivar Soop tunnistati süüdi tahtliku kuriteo sooritamises. Et tahtliku kuriteo sooritaja ei saa kuuluda volikogusse, lõppesid samal päeval tema volikogu liikme volitused. Valimisliidu Kohalik Elu asendusliikmetest esimene – Margus Pärsik – loobus asendusliikme staatusest ja seega määrati volikogu liikmeks Helve Reidla, kes oli asendusliikmetest järgmine.

21. augustil toimunud Tartu Valla volikogu istungil avaldati umbusaldust vallavolikogu revisjonikomisjoni esimehele Kert Kingole, millega vabastati ta revisjonikomisjoni esimehe kohustustest. Samal volikogu istungil toimus salajane hääletamine, mille tulemusel

määrati Tartu Vallavolikogu revisjonikomisjoni esimeheks Tõnu Kalja ja aseesimeheks Priit Kirss. Eraldi toimunud salajase hääletuse tulemusel valiti Mareh Kalda vallavolikogu revisjonikomisjoni liikmeks. Kõik eespoolmainitud olid valitud volikogusse Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna esindajatena.

17. septembril peatas volikogu liige Kert Kingo oma volikogu liikme volitused ajutiselt kuni 1. jaanuarini 2025. a. Asendusliikmete nimekirjas oli Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna asendusliikmetest esimene Küllö Kingo, kes määrati volikogu liikmeks.

Suve hakul asus Tartu valla arendusosakonna juhatajaks ja vallavalitsuse liikmeks Kadri Leetsaar

Varasemalt töötas Kadri Leetsaar Tartu vallas hankespetsialistina. Ta on hariduselt ehitusinsener ja tema varasem töökogemus on olnud peamiselt seotud ehitussektoriga.

Põhiküsimused, millega Kadri vallas tegeleb, on arengukavade koostamine, erinevad projektid ja struktuurivahendite kaasamine, sporditöö, ettevõtluse ja tursimi, spordihoonete ja -rajatiste arendamine ning suhtlus Piirissaarega. Vallavalitsuse hallatavatest asutustest kuulub tema tegevusvaldkonda Tartu Valla Spordikool.

Lisaks Kadrile kuuluvad vallavalitsuse koosseisu vallavanem Jarno Laur, kes

tegeleb valla üldjuhtimise, valla arengu strateegilise planeerimise, finantsstrateegia, valla eelarve ja rahandusküsimuste ning investeringute kavaga. Lisaks on vallavanema valdkondadeks välissuhted, infotehnoloogia ja kriisireguleerimine. Tema koordineerida on ka SA Saadjärve, OÜ Tartu Valla Kommunaal ja Raadi SA tegevused. Vallavalitsuse hallatavatest asutustest kuulub tema tegevusvaldkonda suhtlus raamatukogude ja rahvamajadega.

Sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja Anne Aleksejev tegeleb sotsiaalabi ja -teenuste, sotsiaaltranspordi, tervishoiu ja terviseedenduse, alus-, üld- ja huvihariduse ning noorsootööga. Vallavalitsuse hallatavatest asutustest kuulub tema tegevusvaldkonda suhtlus koolide, lasteaedade, noortekeskuste, päevakeskuste ja huvikoolidega (v.a spordikool.)

Majandusosakonna juhataja Kadi Kukk tegeleb vallas heakorra, teedeehituse ja korrashoiu, liikluskorralduse, teederegistri ja erateede kasutusõiguste, ühis- transpordi, keskkonna, kinnisvarahalduse ja jäätmehoolduse, ühisveevärgi ja kanalisatsiooni teemadega.

Vallaarhitekt Egle Nõmmoja tegeleb vallas maa- ja ehitusküsimuste, planeerimise, avaliku ruumi, arhitektuuri- ja planeeringute konkurssidega.

Tartu valla sissetulekust sõltumatud toetused iseteeninduskeskkonnas SPOKU

Info: Tartu Vallavalitsus
Teksti koostas: Katrin Sisask

Tartu valla iseteeninduskeskkonnas SPOKU on võimalik esitada taotlusi elektrooniliselt.

Täpsema info toetuste kohta leiad Tartu valla kodulehelt ja septembri Kuukirjast.

Toetus	Tähtaeg
Spordiklubide ja eraõiguslike spordikoolide toetus	1. november
Noorte huvitegevuse ühingute ja erahuvikoolide toetus	1. november
Ranitsatoetus	31. oktoober
Ürituse korraldamise toetus	1. november
Kaasfinantseerimise toetus	1. november
Tegevustoetus	1. november
Projektitoetus	1. november

Tammistu küla sai endale uhke tantsu- ja korvpalliplatsi!

Kristiina Timma,

MTÜ Tammistu Rahva Seltsi esinaine

Pühapäeval, 29. septembril, kogunesid Tammistu küla elanikud ja sõbrad kokku ühiseks peoks, et avada pidulikult meie külaplatsile valminud tänavakivist tantsu- ja korvpalliplats. Tänaati platsi ehitusel kaasalöönud inimesi, lõigati linti, söödi torti ja elava muusika saatel tantsiti esimesed tantsud. Tammistu külaplatsile ehitatud tantsu- ja korvpalliplats valmis kohalike perede, Tammistu piirkonna ettevõtjate (Toivo Timma, Tauno Tattar, Tauri Tattar, Hardi Männingu, Ando Hani, Mart Mutso, Meelis Haav, Joel Mäesepp, Andres Kurvits, Marko Kivisild), Kohaliku Omaalgatuse Programmi ja Tartu valla ühisel toel. Lisaks andsid oma panuse Gren Tartu AS, Cramo Raadi ja Ikodori AS.

Tammistu küla elab! Kohtumiseni järgmistel üritustel!

Linti lõikasid Toivo ja Kristiina Timma, Tartu valla vallavanem Jarno Laur, Tammistu küla märkab tiitli „Aasta tantsujalad 2023“ saanud Kalle ja Tiiu Haav ning „Aasta tantsujalad 2024“ tiitli saanud Ulvi ja Lembit Haav. Foto autor: Piret Lemming.

Tammistu tantsu- ja korvpalliplatsi avamine. Foto autor: Kristiina Timma.

Hea Tegu 2024 ootab ettepanekuid

Kadri Pau, SA Tartu Ärinõuandla
MTÜ konsultant

Hoolivus ja märkamine – kuidas tegutsevad kogukonnad, vabauhendused ja nende eestvedajad meie ümber ja meie heaks. Tartumaa tunnustamiskonkurss HEA TEGU 2024 ootab ettepanekuid!

Tartu Ärinõuandla kuulutab koos partneritega välja konkursi 2024. aasta parima MTÜ, vabakondlase, ilma projektita sündinud teo ning vabauhenduse tegevuse toetaja leidmiseks. Soovime esile tõsta ja tunnustada neid, kelle ettevõtmised muudavad meie kodukohta paremaks, kogukonda ühtsemaks ning kodanikuühiskonda tugevamaks.

Tunnustamiskonkurssi on läbi viidud aastast 2010 ning 13 varasema aasta jooksul on tunnustatud ja tänatud nii linnas tegutsevaid MTÜ-sid kui ka maapiirkonna arengule ja elujõulisusele kaasa aidanud ühendusi ja vabatahtlike ning ka neid ettevõtjaid ja kohalikke omavalitsusi, kes nõu ja jõuga MTÜde tegevusele ja kodanikualgatusele kaasa aitavad.

Hea meel on tõdeda, et esitatavate kandidaatide arv kasvab aastast aastasse ning märgatakse ning tunnustatakse nii neid, kes mingis kitsas valdkonnas

tegutsevad, kui ka suure liikmeskonnaga organisatsioon. Vabatahtlike tegevus on samuti väga eriilmeline – noorteühenduse töö korraldamine, asumiseltis linnaosa arenguteemadega tegelemine, oma kogukonna liikmete vaba aja sisustamine ja „meie“ tunde tekitamine, valdkondliku huvikaitse organisatsiooni juhtimine.

2023. aasta Tartumaa vabakondlasena tunnustati pea aasta tagasi Evelin Avi Kastre vallast. Tunnustamiskonkursile esitatud iseloomustus Evelini tegevusest oma kogukonna ja ka laiemalt kogu valla heaks oli pikk ja põhjalik. Kõige rohkem kumas sellest läbi tema hoolivus oma kodukohta, kogukonna ja inimeste suhtes ning tahe oma oskusi ja teadmisi nende heaks panustada. Kahtlemata praegusel keerulisel ajal leida endas motivatsiooni mõelda ka teiste peale, neid kokku tuua, seejuures ei ole kogukonnana toimetamise teemal rääkimine ja motiveerimine ning üksteise jaoks olemas olemine kerge ettevõtmine. Seetõttu on seda olulisem, et me erinevate kogukondade liikmetena mõistaksime ja märkaksime, kes on need inimesed, kes meie ümber toimetavad ja seeläbi meie elukeskkonda ja igapäevaelu paremaks teevad. See märkamine on oluline, sest tunnustamine annab inimestele tunde, et nende panus on väärtuslik ja neid märgatakse. Läbi

hoolivuse üksteise vastu saame jõustada nii neid, kes praegu eest veavad ja tagant tõukavaid, kui ka innustada uusi esilekerkijaid ja eestvedajaid.

Ka organisatsioonid, kes on aastaid tegutsenud, pakkudes kas huviharidust või toetanud haavatamate ühiskonnagruppide hakkamasaamist, vajavad esile toomist. Esmapilgul ka pelgalt huvihariduse pakkuja saab olla piirkonna arengu käivitaja, uudsete sündmuste eestvedaja ning külastajate tooja. Seda näitas ilmekalt 2023. aasta vabauhenduse tiitli saaja MTÜ Tantsuklubi Triiniks, kes Nõo vallas juba aastaid valgusfestivali korraldanud ja noortele pakkunud võimalust saada korraldamise ja ise ära tegemise võimalust ja eduelamust.

Kokkuvõttes, aktiivsete kogukonna liikmete märkamine ja tunnustamine on äärmiselt oluline kogukonna kasvu ja arengu, positiivse õhkkonna loomise ning isikliku rahulolu ja motivatsiooni suurendamise jaoks.

Seega palve, märgata ja hoolida ja teha enda ettepanek tunnustamiskonkursile HEA TEGU 2024, on väike esmane samm hoolivusest ja tänust nende vastu, kes meist hoolivad ja meie kõigi igapäevasesse healusse, kogukonda kuulumise tundes panustavad. Tunnustamiskonkursi lisainfo ja ankeedi leiab Tartu Ärinõuandla kodulehelt.

Kohtumine loodusteadlase Matti Masinguga

Eve Toots,
endine Lääte Raamatukogu juhataja
ja Lääte LSR töö korraldaja

Kolmapäeva, 2. oktoobri õhtul kogunesid Lääte Noortekeskusesse endised ja uued loodusesõbrad, et kohtuda loodusteadlase Matti Masinguga ning kuulata tema ettekannet „Nahkhiired ja nende uurimine Eestis“.

Põhjalikult ettevalmistatud ettekanne jäi siiski lõpuni kuulamata ja vaatamata, sest Matti hakkas vastama kohal olnute küsimustele ning rääkis oma tänavuse suve uurimistöödest seoses tuulikute mõjuga loomadele.

Matti Masing koostas sel kevadel ja andis oma rahadega välja raamatu „Nahkhiirte uurimise ajaloost Eestis (ja mitte ainult)“, kus sees on ka peatükk Lääte Loodusesõprade Ringi tööst. Seda raamatut Matti kohalolijatele tutvustaski. Tänutäheks kunagi väikestele, nüüd juba keskikka jõudnud noortele loodushuvilistele, kes olid kohtumisele tulnud oma lastega, soovis ta kinkida oma äsja ilmunud raamatu. Eelduseks oli see, et kingi saaja leiaks enda pildi ja/või nime just sellest raamatust üles. Teistel oli võimalus seda soodushinnaga osta. Nii said raamatu Maarja Talts, Hedi Jaanus-Pülsü ja Ave Ansper-Toomsalu. Sirle Jaanuse raamatu võttis vastu tema ema Terje.

Matti Masingu juhendamisel töötas Lääte raamatukogu juures aastatel 1997-2005 Lääte Loodusesõprade Ring, mille eesmärgiks oli lapsi loodusele lähemale tuua, seda nägema, austama

ning hoidma õpetada. Nende aastate jooksul toimus lugematul arvul vahvaid ja silmaringi avardavaid tunde nii raamatukogus kui ka matkates Lääte ümbruses ja kaugemalgi. Kõige põnevamad olid mitme päevased suvelaagrid Karulas ja Lahemaal Ojaäärusel. Nende aastate jooksul osales ringi töös lausa sadu erinevas vanuses lapsi. Ürituse jaoks fotoalbumeid vaadates ja päevikuid ning Tartu Valla kuukirjas ilmunud 40 lugu lugedes mõistsin alles tagant järele, kui mahukas ja oluline see töö tegelikult oli kõigile osalejatele.

Kaks tundi mõnusa jutu ja avara silmaringiga Matti Masingu seltsis kadus märkamatuks. Juttu ja videoid näitamiseks oleks jätkunud kauemakski, aga üritusel osalenute lapsed väsisid ära ja tahtsid koju. Nimelt olid nüüdseks suured loodusesõbrad noortekeskusesse kaasa võtnud omad lapsed. Neist kõige nooremad olid ühekuune Tuule Harak ja kahekuune Uku Toomsalu. Kohale olid tulnud endistest loodusesõpradest veel Maiken Männik ja Anne-Mai Männisalu. Interneti teel vestlesin veel mitme loodusesõbraga, kes samuti endale raamatut soovisid ja Mattile annetused tegid. Sellest õhtust kujunes justkui

Lääte endiste loodusesõprade kokkutulek.

Matti Masing nimetaski seda nii: „Loodusesõprade kokkutulek Läätel, 20 aastat hiljem. Nagu raamatule „Kolm musketäri“ tuli hiljem järg „20 aastat hiljem“, nõnda juhtus ka Lääte Loodusesõprade Ringiga. Tänavu 2. oktoobril aset leidnud loodusesõprade kogunemine Läätel andis uue impulsi tegutsemiseks selles teemas. Edaspidi on kavas ette võtta ühiseid loodusmatku ööloomade maailma, korda seada ringi materjalide väga suur kogu ning avaldada neid ka Internetis“.

Lääte Ühisraamatukogusse saatis Matti Masing 6 oma uut raamatut, millest ühe annetas raamatukogule. Teised jäävad ootama uut omanikku. Matti mõte oli selline, et ta kingib selle raamatu nendele lastele, kes raamatust oma pildi ja nime üles leiavad, teised saavad seda osta soodushinnaga 20 eurot tükk, poes on hinnaks 39 eurot. Maksta on võimalik kas sularahas või ülekandega tema kontole, mille saab Lääte ÜRK töötajalt. Kuna sel õhtul videoid vaadata ei jõudnudki, siis lisan siia väikese valimiku huviliste jaoks.

Uute huvitavate kohtumisteni!

Matti video nahkhiirte uurimisest Pühajärve Sõjatamme juures 16.09.2020

<https://www.youtube.com/watch?v=8Tde0MufRLE>

Keskkonnaraadio Nahkhiired ja Matti Masing, I osa

<https://www.youtube.com/watch?v=ISvtJzXH8Yo&t=5s>

Keskkonnaraadio Nahkhiired ja Matti Masing, II osa

<https://www.youtube.com/watch?v=ZeAbGv2foq0>

Keskkonnaraadio Nahkhiired ja Matti Masing, III osa

<https://www.youtube.com/watch?v=z4XKExMhwmg>

Kohtumine Matti Masinguga.
Foto: Eve Toots

Matti Masing tutvustab oma uut raamatut. Foto: Eve Toots

Matti kirjutab pühendust Avele kingitud raamatusse. Foto: Eve Toots

Äksi raamatuklubi avastas Šotimaad

Anita Priks,
Äksi Raamatukogu direktor

Algas juuni Kuukirjas.

VÄLJASÕIT MÄGEDESSE

Šotimaa kauni ja loodetavasti metsiku looduse nägemiseks tellisime kohalikult reisifirmalt eelviimaseks reispäevaks pika bussiekskursiooni. Hommikul ootas meid hotelli ees mõnus väikebuss ehtsa šoti mägilasega roolis. Kuulsime temalt päeva jooksul nii palju põnevat ja ümbruskonda tutvustavat, et meie teadlikkus kohalikust eluolust kasvas märgatavalt!

Esmalt vaatasime filmistuudiot, kus toimusid meilgi populaarse seriaali „Võõramaalane“ filmivõtted.

Teiseks vaatamisväärsuseks olid Kelpid – Falkirki linnakese lähedal asuvad kaks hiigelsuurt hobusepead. Kelpid on mütoloogilised veehobused, kellel on kümne hobuse jõud ja vastupidavus. Kujud lõi skulptor Andy Scott ning need valmisid 2013. Teraskonstruksioonidest roostevabast teraskattega pead on 30 m kõrged ja kaaluvad 300 tonni. Need kujud olid imelised!

Järgmisena vaatasime üle Falkirk Wheeli – see on pöörlev paaditõstuk, mis ühendab alates 2002. a. Forthi ja Clyde'i kanaleid Unioni kanaliga. Ratas tõstab paate 24 meetrit, kuid paadid peavad läbima ka paari lüüsi. Falkirk Wheel on ainus pöörlev paaditõstuk maailmas. Õnneks saime näha seda tehnikaimet ka töötamas!

Päeva kõige tähtsamaks osaks oli Stirlingi kindluslossi külastus. Stirlingi loss on Šotimaa üks suurimaid ning ajalooliselt ja arhitektuuriliselt tähtsamaid losse, mis olnud keskajast alates värav

mägismaale ja Šotimaa strateegiline süda. Loss asub ülal kaljul ning seda kaitsevad kolmest küljest järsud kaljuseinad. Enamik lossi ehitisi on pärit 15. ja 16. sajandist. Stirlingi loss oli üks enim kasutatud Šotimaa kuninglikest elukohtadest. Stirlingis on kroonitud mitu šoti kuningat ja kuningannat, sealhulgas Šotimaa kuninganna Mary (1542). Lossi põnevates hoonetes, uhketes saalides ning keskaegsete tööliste mullaazidega ilmestatud teenindusruumides võiks jalutada tunde!

Pealelõunal sõitsime läbi kevadise mägismaa, bussiaknast vilksatasid mööda jõekesed ja järvesilmad, kõrged mäed ning lumised mäetipud, unisevõitu külakesed ning õitsvad kirsipuud. Vaatasime ka Doune'i lossi ning sõitsime Trosachs'i villaveski juures šoti mägiveistele porgandeid. Külastasime läbi Killini väikelinna kulgevat kaunist Docharti juga ning imetlesime, kuidas vesi voolas ümber Inchbuie'i saarte, mida tuntakse Macnabi klanni iidse matmispaigana. Jalutasime ka Fallochi kose juurde ning pildistasime Suurbritannia suurimat mageveejärve Loch Lomondi. Kusagil jõime veini ühes väikeses külakõrtsis, kus liukuvat sageli ringi seal lähedal surnud noore neiu kummitus ning kus isegi mööblil olev tolm oli mitusada aastat vana!

Meie ringsõit lõppes hilisõhtul meie hotelli ees. Oli olnud imetore päev!

Ja kuidas siis kulges Äksi ja Glasgow' raamatuklubide sõpruskohtumine? Eks ikka suurepäraselt! Lugemisraamatuks olime seekord valinud August Gailiti romaani „Toomas Nipernaadi“, mille ka kõik võõrustajad läbi närirda suutsid! Mõnusa kohvilaua ääres sõbra-

likus õhkkonnas Nipernaadi meheline võlude ja häirivate vigade tasakaalu üle arutledes jätkus juttu kõigil pikalt. Kõige karmim seisukoht kõlas nii, et üks proua oleks Nipernaadi kohe kohtudes maha lasknud, kõige leebem kriitik aga võtaks Nipernaadi oma rüppe iga kell tagasi! Igatahes jäi mulje, et raamat oli ka šotlaste jaoks piisavalt huvitav ning mõtlemisainet pakkuv. Äksikatele meeldisid lahked ja särtsakad šoti proud väga ning tore oleks neid lähijal Eestis võõrustada.

Mida siis öelda Šotimaa kohta kokkuvõtteks? Eelkõige seda, et Šotimaal on vaadata nii palju kaunist ning huvitavat, et ühest elueast tuleb puudugi. Sealsed inimesed tunduvad olevat väga sõbralikud ja lahked, teenindajad on naeratavad ning väga abivalmid. Hinnad on normaalsed ja paljud muuseumid suisa tasuta. Šoti rahvustoit haggis koos kaalika- ja kartulipüreega maitseb hästi ning kala ja krõbekartul veel paremini. Samas on viimase paarikümne aasta jooksul toimunud ka mitmeid negatiivseid muutusi. Ka sealsed lapsed loevad üha vähem raamatuid ning noored on muutumas järjest trullakamateks. Maanteede ääred ja linnade tänavad on kaetud kilekottide ning muu prügiga ning kohvilaua jaoks küpsiseid kaussi tõstes pannakse kätte kilekinnas. Ja huntide tagasitoomisest Šotimaa metsadesse ei taha nad kuuldagi, sest praegu olevat tähtsamaidki probleeme... Loode-tavasti on Šotimaa tulevik siiski helge!

Kindlasti küsite, kas Glasgow oli siis parem kui Edinburgh. Aga eks minge ja otsustage ise!

Äksi raamatuklubi Edinburghis.
Fotod: erakogu

Teerajajate allee pikenes Euroopa kultuuripealinna jalajälgedega

Karita Tilk,
Tartu valla kultuuritööspsialist

2. oktoobril Tasku keskuse kõrval peetud jäljetseremoonial pikenes Tartu Teerajajate allee uute jalajälgedega. Oma jäljed astus kivisse rahvastikuteadlase professor Ene-Margit Tiit, ujuja Gregor Zirk ja Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024.

Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 jäljed sümboliseerivad endas kogu märgilisele tiitliaastale eelnenud ettevalmistusi, terve selle aasta väldanud võimsat kultuuriprogrammi, sellesse panustajaid ja uskujaid – see on jälg kogu Tartule ja Lõuna-Eestile.

„Kunstide kolmnurk“ Õhina Õpitoas

Krista Käremaa,
Õhina Õpitoa

Tartus ja Lõuna-Eestis on tippsündmusi sel aastal tõeliselt palju ja valikut igale maitsele. Euroopa kultuuripealinna sündmus jõudis ka Õhina Õpitoa. Projekt „Kunstide kolmnurk“ oli Tartu 2024 põhiprogrammis ja selle raames toimusid erinevad töötoad.

Esimeseks sündmuseks Õhina Õpitoas oli keraamika töötuba „Taimetrukk savisse“. Töötuppa oli kohti 12 inimesele ja need ka täitusid. Projekti algust tervitas Tartu 2024 meeskonnast programmiini Inimene ja Oskused juht Jaan Ulst. Ellujäämise Kunstidest lähtuvalt andis edasi enda mõtted Margit Järvik, taimed ja elurikkus meie ümber on just see, mida me vägagi hoidma peame. Kogu keraamika tegemise protsessi juhendas Monika Zirkel ja abis oli Õhina Õpitoa perenaine Krista Käremaa. Osalejad salvestasid taimede mustrid savisse. Valmis väga palju kauneid esemeid. Meie üks eesmärkidest oli ka heategevusfondile Minu Unistuste Päev keraamiliste esemete tegemine. Osalejad olid lahked ja suuremeelsed ning osad tööd lähevad ERMi jõululaadal Minu Unistuste Päeva õnneloo. Töötoaga saime anda uue kogemuse paljudele osalejatele, anda vaimule värskust ja julgust katsetada uute tegevustega.

Foto: Kaisu Lehtrand

Teinegi sündmus „Kultuuride dialoog – meelerahu mandala maalimine“ 25.08 oli ainulaadne ja erakordne. Osalejatele täiesti tasuta, mõistagi vabad kohad töötuppa täitusid kiiresti huvilistega. Sündmuse magnetiks oli laulja Airi Vipulkumar Kansari inspiratsioonikõne ja laulud. Airi viis meid oma kõnes mandala maailma, india kultuuri ja erinevatesse usunditesse ning lõpuks jõudsimme järeldusele, et meie väikeses Eestis on kõik olemas, et tunda end õnneliku ja rõõmsana. Airi jagas enda ellujäämise kunsti, milleks on talisuplus. Kogu selles võimsas energias algas mandala maalimine. Igaüks valis endale sobiva maalimise koha. Ilmataat kinkis meile imeilusa suvise ilma ja võimalus oli maalida nii toas kui ka õues. Olid nii pered lastega kui ka eakamaid, päris algajaid kui ka harastajaid. Kunstnik Marika Maramaa juhendas ja toetas osalejaid. Tähtis oli protsessi nautimine ja enda loo-

vuse väljendamine. Kõik valminud mandala maalitööd rändasid juba järgmisel päeval Tartu Kaubamaja II korrusele ilusasse valgesse avatud ruumi näitusele.

Kolmandal sündmusel 14.09 pani räppar Silver Orissaar ehk artistinimega AG Euroopa kultuuripealinna noored räppima. Kõik said proovida enda ideed ja mõtted paberile panna ning leida julgust neid ka esitada. AG juhendamisel seati ritta sõnad ja riimid, mis kulmineerusid uueks räpilooks, refrään kõlas järgmiselt: „Kultuuri ja tarkust, meile meeldib Tartu!“.

Aitäh kõigile osalejatele ja juhendajatele.

Õhina Õpitoas saab endiselt osaleda erinevates töötubades, tegemised leiab www.ohinaopituba.ee või Facebookist. Võimalus sünnipäevade ja tiimiürituste korraldamiseks.

Meie õpetajad said tunnustusi Tartu ja Tartumaa haridustöötajate tänuüritusel

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja toimetaja

3. oktoobri pärastlõunal tunnustati Tartu ülikooli aulas Tartu ja Tartumaa silmapaistvaimaid haridustöötajaid.

Tartu linna tunnustused andis üle linna-
pea Urmas Klaas. Tartu linna aasta kutseõpetaja tunnustuse pälvis Priit Sonn, kes töötab nii Heino Elleri Muusikakoolis kui ka Tartu Valla Muusikakoolis. Tartumaa tunnustused andis üle Tartumaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees ja ühtlasi ka Tartu vallavanem Jarno Laur. Meie valla koolidest tunnustati nelja õpetajat. Aasta lasteaiaõpetaja tunnustuse pälvis Kristiina Bergmann Kõrveküla Lasteaiast Päikeseratas, aasta klassiõpetaja tunnustuse Diana Nõlvak Lähte Ühisgümnaasiumist, aasta gümnaasiumiõpetaja tunnustuse Helgi Kaiv Lähte Ühisgümnaasiumist ja aasta tugispetsialisti tunnustuse Karin Konsa Raadi Lasteaed Ripsikust.

Tartu linna aasta kutseõpetaja tunnustuse pälvis Priit Sonn (vasakul). Paremalt Tartu linnapea Urmas Klaas.

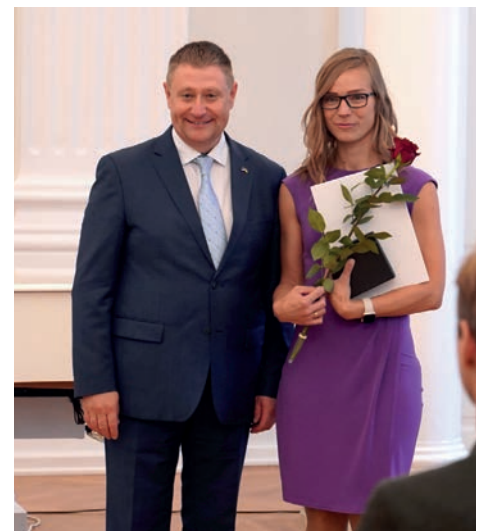
Aasta lasteaiaõpetaja tunnustuse pälvis Kristiina Bergmann Kõrveküla Lasteaiast Päikeseratas. Paremalt vallavanem Jarno Laur.

Aasta klassiõpetaja tunnustuse pälvis Diana Nõlvak Lähte Ühisgümnaasiumist. Paremalt vallavanem Jarno Laur.

Tartumaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees ja ühtlasi ka Tartu vallavanem Jarno Laur pidas tänuüritusel kõne, kus rõhutas, kui oluline on õpilase jaoks õpetaja, kes teda mõistab.

Aasta tugispetsialisti tunnustuse pälvis Karin Konsa Raadi Lasteaed Ripsikust. Vasakul vallavanem Jarno Laur.

Lähte Ühisgümnaasiumi direktor Martin Pent: „poisist peale on mulle meeldinud sõnaga ringi käia.”

Kaisa Kreela,
Tartu valla Kuukirja reporter

Juuli keskel alustas Lähte Ühisgümnaasiumis tööd värske direktor Martin Pent. Bioloogiharidusega klassiõpetaja soovis ette võtta uue väljakutse teistsuguses rollis. Septembri alguses tehtud intervjuus uurisin, millise inimesega on tegemist ja kuidas on kooli sisseelamine möödunud.

Enne tööle asumist oli Teie soov esimese asjana saada tuttavaks õpetajatega. Kuidas sellega läinud on?

Tasapisi. Ma arvan, et peaaegu kõigi õpetajatega olen ma vähemalt mõne sõna vestelnud. Tunnistan, et kõiki nägusid ja nimesid hetkel veel kokku ei vii, aga ütleks, et see on olnud isegi kergem, kui ma alguses arvasin.

Milline on järgmine samm?

Kui õpetajatega on tuttavaks saadud, tahaks siinse süsteemiga tuttavaks saada. Arvan, et selleks kulub rohkem aega, kui nimede ja nägudega. Toon näite: finantsloogika hõlmamise osas rahustas mind maha see, et vestlesin oma eelmise tööandjaga, oma tollase direktoriga, kelle käest küsisin, mis värk sellega on. Tema astus ametisse suure kooli direktorina ja läks 4 kuud aega, et numbrilist poolt hoomata. Elu näitab, kas mul läheb pikemalt või lühemalt.

Lähte Ühisgümnaasiumi koolilehte Lügemik tehtud intervjuus küsisin, mis hirmutab Teid direktori rolli juures ning vastasite, et need on eelarvamused, mis inimestel võivad tekkida. Mida Te nende eelarvamustega täpsemalt silmas pidasite?

Mingis mõttes need hirmud on juba realiseerunud. See tähendab minu jaoks seda, et ma näen kasvõi tuttavate või sõprade poolt mingisugust õnnesoovide laviini. Direktoriks saamist nähakse nagu mingisugust olümpiavõitu või hiiglasaavutust. Mul tekib tunne, et on oht, et ma tõusen väga ära või hakkann ennast imetlema. Ise ei tea küll öelda, aga kui see kõrvalt niimoodi paistab, siis öelge mulle. Seda ma toona silmas pidasin,

kuidas ametinimetuse muutumine paneb osasid inimesi automaatselt teistmoodi suhtuma. Mitte, et ma tunneks selle pärast piinlikkust või häbi, aga mõnikord mulle tundub, et reaktsioon on justkui üle pingutatud.

Kas või missuguseid muutusi hakkab tulema Lähtel seoses õppesuundadega?

Sellele on liiga vara vastata. Esmalt tahaksin üldist pilti hoomata. Ma pole ka loomu poolest selline, kes arvab, et äkilised või radikaalsed või kiiresti tehtud muudatused on väga tõhusad. See ei tähenda, et kõik peaks jääma *status quo* vormis, aga sellele vastata oleks asjakohane poole aasta pärast või selle kooliaasta lõpu poole.

Hakkasite õpetama ajakirjandust 10. ja 11. meediasuuna õpilastele. Milline on esmamulje?

Veidi ootuspärane, sest alguses 10. klassi 14-pealine grupp oli natuke ujedavõitu ja häbelik. Samas olen ise vaidlushimuline ja proovin julgustada ka õpilasi seda tegema, oma sisemisi veendumusi põhjendama ja neid julgelt välja ütlemata. Mida aeg edasi, seda rohkem ja julgemalt nad kaasa räägivad. Kui see nii ka jääb, olen mina rahul.

Miks tuli otsus, et hakkate neid klasse õpetama? Oli see Teie enda soov või pigem olude sunnil?

See ei olnud minu initsiatiiv, aga mul polnud midagi selle vastu. Algne impulss tuli õpetaja Triin Nagelilt (eesti keele, kirjanduse ja ajakirjanduse õpetaja *toim.*), kellel ähvardas koormus liiga suureks kasvada ja ta otsis võimalust natuke tasandada. See oli pigem kompromiss.

Teil on ka varasem kogemus ajakirjanikuna. Rääkige sellest.

Ma olen olnud Postimehe palgal arvamustoimetajana ja ametlikult maakonnalehes Virumaa Teataja vist kolm hooaega suvereporier. Õpetajate Lehte ma lihtsalt jauran, kui tuju tuleb. Viimasel aastal, teades, et olen harjunud jaurama, pöördutakse juba ise ja küsitakse mingisugusel teemal asju. Seal ma pole ametlikult tööl, aga ju siis olen teatud autorite ringis, kelle poole aeg-ajalt pöördutakse, et mingit kommentaari

või mõtteid saada.

Martin Pent kooli ees. Foto: Kristi Saksing

Kas on olnud mõte, et võiksite hakata ajakirjanikuks?

Mõte minna ajakirjandust õppima oli mul siis, kui gümnaasium sai lõpetatud. Minul jäi see asi selle taha – ja ma soovin, et teised minu äpardusest õpiksid –, et ajakirjandusse sisseastumise eeltingimuseks oli akadeemilise testi sooritamine. Ma eeldasin, et ma ei oska niikuinii ja ei läinud seda tegema. Aga igaüks on oma kiiksuga. Minu kiiks on see, et poisist peale on mulle meeldinud sõnaga ringi käia ja olen kirjutamist nautinud. Seetõttu võibolla ma teengi seda rohkem, kui keskmine õpetaja. Mingis mõttes see mulle meeldib ja pole välistatud, et tulevikus tuleb uuesti mingisugune šanss. Ära ma ei ütleks, sest loomu poolest mulle see töö meeldib, see annab mingis mõttes vabadust. Sõnaga ümber käia on sul mustmiljon korda rohkem võimalusi, kui näiteks koolitunnis või klassi ees.

Mida tegite peale ülikooli lõpetamist?

Vahepeal oli üks otsingute aasta, mis ei olnud vastse ülikoolilõpetanu jaoks üldse mitte vahva või meeldiv, sest erialast tööd oli lihtsalt väga raske leida. Töötasin mitme koha peal: mööblitsehhis, klienditeenindajana. Järgmisel aastal peale lõpetamist sattusin kooli – toona-sesse Haljala Gümnaasiumisse, praegu-

Martin Pent Lähte Ühisgümnaasiumi aulas esimese koolipäeva kõnet pidamas. Foto: Neeme Aria

sesse Haljala kooli Rakvere lähedal.

Miks Te otsustasite minna õppima bioloogiat?

Ühe toonase valiku ja selle, mis sellest valikust sai, ma juba rääkisin ära, ajakirjanduse teema. Siis ma mõtlesin minna arstiks õppima, aga bioloogia oli nagu kompromiss. See polnud päris juhuslik, aga õpingute käigus sai selgeks, et puhtakujulise bioloogina ma ennast ei tundnud ega näinud, et oleksin akadeemilise suuna või teadlase karjääri peale mineja. Minu iseloomuomadused lihtsalt ei vastanud sellele. Midagi mööda külge maha ei jookse ja mida aeg edasi, seda rohkem sigineb sellist tänuikkust, et sai see asi ikkagi läbi tehtud.

Teil on Lähtega eelnev side. Milline see on?

Olen olnud siin paar korda spordilaagris ja poisipõlves tõi isa mind siia suusaradadele suusatama. Natuke maad eemal sellest koolist elab üks minu hea sugulane, kes tunneb seda koolielu ilmselt läbi ja lõhki. Kiina Pent, kes on olnud siin koolis nii õpilane kui ka töötanud

mitukümmend aastat. Ma tunnen alati, et olgu mis on, mul on keegi, kelle käest saan ma ausat tagasisidet küsida. See annab teatava kindlustunde.

Milline on Teie ideaalne päev?

See võiks olla selline päev, kus ma ärkan hästi puhanuna, aga vara, sest üldiselt olen magaja tüüpi. Elu näitab, et need korrad, kui saab värskena ärgatud, tavapäratult varasel ajal, umbes nelja, viie või kuue paiku päikesetõusuga, on kuidagi eriti magusad. See võiks olla päev, mis on veedetud väljaspool linna, mu päevas pole ühtegi ekraani, pole seagajaid, ühtegi uudist või stiimulit, mis tähelepanu eemale tõmbaks. See võiks olla päev, kus saab teha ausat, tähenduslikku, füüsilist tööd õues hea ilmaga niimoodi, et päeva lõpuks olen nii-öelda rampväsinud, varisen voodisse ja uinun sügavasse väljateenitud unne.

Millised on Teie hobid?

Varasemalt oli see ehk tuntavam, aga siiski kujutan vähemasti ette, et ma olen veel mõõdukalt sportlik. Viimasel ajal olen taasavastanud sellise vahva män-

gu nagu jalgpall. Aeg-ajalt käin kangi tõstmas ja võibolla üks hobi, mille võin südamerahuga välja öelda, mis realselt eksisteerib, on see, et ma olen aasta-aastalt suurendanud oma plaadikogu. Mulle meeldib helikandjaid koguda, piltlikult öeldes muusikat koguda. Ma ei ütleks, et olen meeletu maniakk või melomaan, aga koos vanematelt päritud sajakonna vinüülplaadiga, mille kohta nad ütlesid, et nad neid enam ei kuula, on mul kokku umbes 500 plaati, millest 150 on CD-d ja ülejäänud vinüülid.

Kust tuli mõte helikandjaid koguma hakata?

Esimesed CD-d said ostetud poisikesena tasku- või kommiraha eest. Ma ei oska seda seletada, aga päris paljud inimesed viitavad sellele, et vinüülplaadid on läinud uuesti moodi. Kahtlemata need ei trumpa üle digitaalset muusikat, mis ikka domineerib, aga minust vanemad ja targemad inimesed ütlevad ka, et kui satud nende otsa, siis pidama ei saa. See ei tähenda, et ma päevast päeva nuhin plaatide järgi, aga kuus mõni plaat ikka saab soetatud.

Kui laps on vitamiine täis, siis elu koolis kergelt käib

Reet ja Marina,
Kõrveküla põhikooli
sotsiaalpedagoogid

Koolirahu väljakuulutamise Kõrveküla Põhikoolis 16.09.2024

Igal aastal kuulutatakse üle Eesti välja koolirahu ning seda oleme teinud ka meie, püüdes igal aastal leida nii õpilaste kui ka õpetajate jaoks midagi uutset. Viimasel ajal räägitakse üha rohkem õpilaste vaimsest tervisest ja toe vajadusest. Samas on võimalik meil kõigil ise palju ära teha, et hoida oma vaimset tervist. Meid inspireerisid Peaasi.ee lehel olevad nõuanded ja otsustasime õpilaste toetamiseks suunata/pöörata sellel õppeaastal oma koolis tähelepanu vaimse tervise vitamiinidele, mida on kokku viis – PUHKA, LIIGU, TUNNE, SÖÖ JA SUHTLE.

Kui igaüks meist keskendub sellele, et:

- minu unetunnid on piisavad ja ma leian aega puhkamiseks;
- ma liigun ja tegelen spordiga;
- ma luban endal tunda ja kogeda erinevaid emotsioone ja teadlikult pööran tähelepanu just meeldivatele ja kergetele tunnete;
- ma toitun tervislikult;
- ma hoian häid suhteid lähedaste ja kaaslastega.

Nii tagame, et meil endil on kõik hästi ning sellega aitame üheskoos kaasa, et meie koolis valitseb koolirahu.

Koolirahu väljakuulutamise päevaks sai kirjutatud luuletus „Tervisevitamiinid“.

TERVISEVITAMIINID

Need suhted, oh suhted
– kord selged, kord segased,
kuis saada neis selgust,
oled tihti nii ebalev.

Kas suhelda otse, arvutis, telos?
Mida kõike meil ette tuleb siin elus.

Leia sõber, kes aus on ja hea,
kes toetab Sind, kui Sul segadus peas.
Kes kuulab Su ära ja julgustab Sind,
vasta samaga – see on väärt sõbra hind.

Sa liigu ja hinga ja liigu ja hinga,
siis vähem asju käib koolis Sul pinda.
Ka tagurpidi Sa käia veel proovi,
siis tasakaal paigas, ei raskustest hooli.

Me õpsidki teavad, mis Sulle on hea,
ei asjata kiusuks Sind matkale vea.
Kui ümber Sul loodus ja liigud Sa palju,

siis koos olles kerge on teha ka nalju.

Nad teavad, et liikudes kogud Sa jõudu,
olles vitamiine täis, pole miskis ka õudu.
Balansis Sul füüsis ja isegi vaim,
on uppunud vinesse närvi käiv pain.

Ka teadlastest tarkpead,
kes uurivad kõike,
on tuvastand – paraneb õpivõime.

Sa puhkama pead – seda teab iga laps,
teab isegi õps ja mamps ja paps.
Kui kaheksa tundi sa maganud oled,
siis koolis Sa puhanud, väsimust pole.

Tunne toredaid tundeid,
mis voolab kui vesi,
siis tuleb ka uni, magus kui mesi.
Kui vaja, siis muretse,
kuid muretse ruttu,
max 20 minutit ja siis kohe tuttu.

Iga päev, kus hinges Sul säramas päike,
pole vahet, oled suur Sa või väike.
On see siis rõõm, imetus,
lootus või uhkus,
jaga sõbraga kõike,
siis topelt kõik kuhjub.

Ka toit pole tühine asi me elus,
söö aeglaselt, naudi,
mis tundub Sul mõnus.
Naudi meeltega toitu, ta maitset ja värve,
see toidab Su vaimu ja rahustab närve.

Sa vali, mida sööd, mis teeb Sulle head,
kiirtoit pole see, mida nosima pead.
Kui tahad,
et toidul oleks veel parem mekk,
naudi toitu koos sõbraga, perega ehk.

Vitamiine sai viis, mida apteek ei jaga,
peaasi, et liigud, sööd, suhtled,
tunned ja magad.
Tee seda, mis toidab Su hinge,
keha ja vaimu,
siis justkui serpentiinina mäest laskudes
saad elust õige aimu.
(Marina Paddar 09.2024)

Kuidas me siis Kõrveküla põhikoolis koolirahu välja kuulutasime?

Kogu koolipere rivistus klasside kaupa koolimaja ette, kust ühise rongkäiguna siirduti muusikast kõlavale staadionile. Räägiti vaimse tervise vitamiinidest, nende vajalikkusest, üle staadioni kõlasid luuleread vaimse tervise vitamiinidest.

Et koolirahu välja kuulutamise oleks tervislik ja lõbus, siis moodustati kolm 9. klasside võistkonda ja üks õpetajate võistkond, kes asusid jõudu võtma erinevates teatevõistlustes. Terve staadionitais lapsi ja õpetajad tegid kehalise kasvatuse õpetajate Karli ja Annabeli juhendamisel ja ettenäitamisel soojendusharjutusi, sest keha pidid soojaks saama kõik, mitte ainult teatevõistluses osalejad, vaid ka pealtvaatajad vajasisid seda ergutuste tegemiseks.

Kohtunikud olid meil vinged. Nendeks olid üheksandike I kooliastme klassijuhatajad. Üks õpetaja oli nii hooliv, et ei pidanud sugugi paljuku lapsehoolduspuhkuse ajal koolimajja kohtunikuks tulla, et olla toeks enda kunagistele väikestele jütsidele nende tänases võistlushoos. Pealtvaatajad said hakata jälgima ja kaasa elama ülipõnevatele ning naljakatele võistlustele.

Võistlejad pidid suure palli andma jalge vahelt kaaslastele kuni rivi lõpuni ja üle pea tagasi, puhuma täis ligi tosin õhupalle, et need võistlejate vahele sättida ja ussina mööda muru ümber torni liikuda, pugema läbi hularõnga nii, et terve võistkond hoiaks üksteisel kätest kinni. Oli põnev ja naerda sai palju.

Ja kaasa elati lausa nii, et terve staadion rõkkas kilgetest ja naerust, õhupallid lendasid, lapsed jooksid ja lustisid. Kõik andsid oma parima, et rakendada kõiki vaimse tervise vitamiine. Lõpptulemusena võitsid kõik võistkonnad ja koostöö. Kõik võistkonnad said autasuks kotitäie tervisevitamiine.

Peaasi, et liigud, koged häid emotsioone ja suhtled kaaslastega – seda kõike pakkus meile koolirahu avamine oma erinevate tegevustega.

Pea meeles, et Sul 5 olulist vitamiini: PUHKA, TUNNE, SUHTLE, SÖÖ JA LIIGU.

Ilusat vitamiiniderohket kooliaastat kõigile

Tabivere Põhikooli tegevused uue õppeaasta alguses

Veronika Täpsi,
Tabivere Põhikooli juhviijuht

Uus õppeaasta algus tõi Tabivere Põhikooli õpilastele võimaluse osaleda huvitavates ja harivates tegevustes. Kohe septembri alguses käisid kõik klassid KIK õppeprogrammil Jääaja Keskuses, kus teemaks oli „Järv elukeskkonnana: uuringud parvelt“.

Programm algas sissejuhatava osaga, kus osalejatele tutvustati teemat. Seejärel jagati osalejad rühmadesse ning viibiti parvel. Parve peal viibides said õpilased praktilise kogemuse siseveekogude uurimisel, sealhulgas vee temperatuuri ja läbipaistvuse mõõtmisel. Nad tutvusid ka veetaimede tähtsusega järves. Tagasi sadamasse sõites tehti kokkuvõtteid päeva jooksul omandatud teadmistest.

Lisaks KIKi õppeprogrammile osales Tabivere Põhikool ka Maailmakoristuspäeval. Kuigi ametlik päev oli 20. septembril, tegid meie õpilased koos

klassijuhatajatega koristustöid juba 17. septembril. Ühiselt puhastasid nad Tabivere aleviku ümbrust, sealhulgas randa, parki, rahvamaja ja poe ümbrust, kergliiklustee ääri ja bussijaama.

Kuigi pisiprügi, nagu suitsukonid, ei pruugi kohe silma paista, selgus koristustööde käigus, et neid on tegelikult üllatavalt palju. Kui õpilased kodus räägivad oma kogemusest suitsukonide korjamisel, aitavad nad suurendada keskkonnateadlikkust ka täiskasvanute seas. Suitsukonid, mis lagunevad väga pika aja jooksul, on tõsine probleem

ning nende suur hulk rõhutab vajadust keskkonnateadlikkuse järele. Maailmakoristuspäev on globaalselt tuntud algatus, mille eesmärk on ühiselt puhastada meie keskkonda ja tõsta teadlikkust prügi probleemidest. Tabivere Põhikooli osalemine selles aktsioonis kinnitab õpilaste pühendumust puhtama ja kestlikuma elukeskkonna loomisele. Siinkohal kutsub koolipere üles kõiki märkama prügi meie ümber ja paigutama selle prügikasti mitte ainult maailmakoristuspäeval, vaid igal päeval.

Tabivere Noortekeskus sai 10!

Katrin Sisask,
Tartu valla Kuukirja toimetaja

6. septembril tähistas Tabivere Noortekeskus kümnendat sünnipäeva.

Sünnipäeva pidustused toimusid Tabivere Rahvamajas. Noored olid oodatud klassikalisele diskole, mille riietusstiil oli superkangelased ja staarid ning kuulsused.

Tartu valla õpilasmaleva suvi oli täis tegevusi ja õppimist

Veronika Täpsi,
Tartu valla õpilasmaleva projektijuht

Tartu valla õpilasmalevas osales sel suvel 72 noort ja malevaperiood kestis 25. juunist kuni 3. augustini. Noored registreerusid erinevatesse rühmadesse, et saada väärtuslikku töökogemust ning luua uusi tutvusi.

Malevas toimus kuus vahetust, millest kolm olid ööbimisega ja kolm päevased. Noored töötasid nii väikeettevõtete, eraisikute kui ka suureettevõtete juures. Eraisikute juures olid noored ühe või kaks päeva, aidates puude ladumise, lillepeenarde rohimise, rannaala korrastamise ja maja välisvoodrilaudade värvimisega. Väikeettevõtete seas oli Marjamaius OÜ, kus noored korjasid vaarikaid ja tegid muid töid, nagu puude ladumine ja maasikapeenarde korrastamine. Erto Talu OÜ juures said noored

rohimispraktikat ja Erala Aed OÜ juures rohisid nad marjapõõsaid. Suureettevõttena andis tööd AS Terminal, kus noored sõitsid üle Eesti teenindusjaamadesse, et teha heakorratöid. Lisaks sellele panustasid noored valla töösse, korrastades Maarja-Magdaleena kalmistu kõnniteid. Tulevikuvaates ootame ka järgmisel aastal eraisikute ja ettevõtete aktiivset osalust, et anda noortele võimalus väärtuslikke töökogemusi saada. Huvilised tööandjad on teretulnud juba varakult ühendust võtma, et noorte abiga oma suveplaan ellu viia.

Ööbimisega rühmades tekkis noortel suurem meeskonnatunnetus, mis aitas kaasa koostöö arendamisele. Malevas osalemine ei olnud ainult füüsilise töö tegemine – noored õppisid ka eluõpetust, sealhulgas oma söögitegemise planeerimist ja elarvest kinnipidamist. Nad said väärtuslikke kogemusi

meeskonnatöös, aja planeerimises ja vastutuse võtmises. Kuigi tööpäevad olid kohati väsitavad, pakkusid need ka rahulolu ja eneseteostust ning aitasid luua uusi sõprussuhteid.

Terve malevaperioodi vältel näitasid noored üles kohusetundlikkust ja töökust, mille üle saavad uhked olla nii nad ise kui ka nende juhendajad. Noored said väärtuslikke kogemusi ja praktilisi oskusi, mis aitavad neil tulevikus edukalt tööelus hakkama saada. Rühmajuhid tegid suurepäraselt tööd, juhendades ja toetades noori igas etapis. Noorte panus ei jäänud märkamata ka tööandjate poolt, kes jäid tehtud tööga rahule. Ootame põnevusega juba järgmist malevaperioodi ja julgustame kõiki tööandjaid ning noori selles väärtuslikus kogemuses osalema.

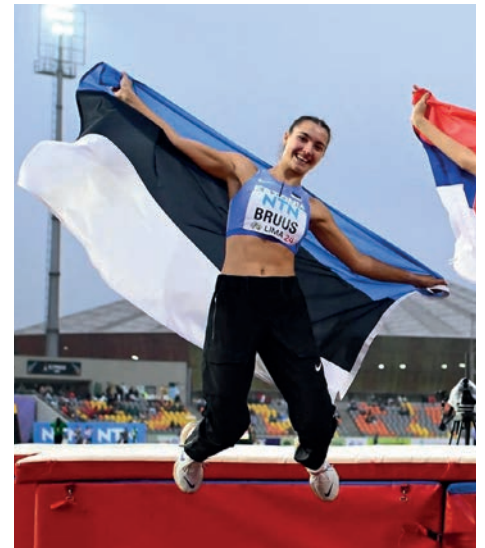
Karmen Bruus U20 vanuseklassi kergejõustiku maailmameistrivõistlustel

| Tartu Valla Spordikool

27.–31. augustil toimusid Peru pealinnas Limas U20 vanuseklassi kergejõustiku Maailmameistrivõistlused. Kaks aastat tagasi U20 maailmameistriks kroonitud Karmen Bruus võitis Peruus toimunud MM võistlusel pronksmedali, püstitades uue hooaja tippmargi tulemusena 1.89.

„Karmen on oma tulemustega sütitanud paljusid Tartu Valla Spordikooli noori kergejõustiklasi ning soovime talle edu Missouri Ülikooli õpinguteks,“ kommenteeris Tartu valla Spordikooli direktor Agu Laas.

Tartu vald premeeris Karmenit 1500 ja tema treenerit Kersti Virut 750 euroga.

Tartu valla noored noppisid auhinnalisi kohti BMX-jalgrattakrossis nii Eestist, Lätist, Leedust kui ka Soomest

| Margit Laev

Terve suve on Tartu valla BMX-jalgrattakrossi noored usinalt osalenud mitmetel võistlustel nii Eestis kui ka välismaal ja toonud palju auhinnalisi kohti. Rattasõit on laste jaoks sportlik hobi, mille harrastamine annab juurde mitmeid kehalisi oskusi, aga samuti suurt rõõmu ja rahulolu nii treenimisest kui ka võistlemisest.

2024. aasta Eesti Meistrivõistlused peeti 6. juulil Lätis, Valmieras, Mara Štromberga BMX-rajal. Valmiera rajal on olemas raskem PRO-sirge ja kõrgem 8 m stardimägi, mis on vajalik vanematele BMXi sõitjatele, Eestis selline rada kahjuks veel puudub.

8-aastastele ja noorematale lastele olid need 2024. aasta Eesti esivõistlused BMX-jalgrattakrossis, sest nii noortele meistritiitlit välja ei anta.

Heron Männimets (B6) 3. koht
Maia Tani (G7-8) 1. koht
Ats Helemets (B7-8) 3. koht
Rami Männimets (B7-8) 6. koht
Henri Raju Aardevälja (B7-8) 9. koht
Hans Helemets (B9-10) 1. koht
Kristen Kaur Aardevälja (B9-10) 2. koht
Kõu Valli (B9-10) 8. koht
Adeele Tani (G11-12) 1. koht
Hugo Laev (B11-12) 2. koht
Heron Helemets (B15+) 4. koht
Elis Maarja Aardevälja (JW) 2. koht

Estonian BMX Open CUP 2024 karikasarja korraldati koos Soomega. Sari hõlmas 8 etappi Eestis ja valikuliselt 2 etappi Soomes, millest arvesse läks kokku 8 parimat tulemust. Võistlused toimusid Tartu Tähtvere ja äsja valminud Uuesalu radadel, Soomes erinevatel radadel ning osalejaid oli nii Soomest, Lätist, Leedust, Hispaaniast kui ka Suurbritanniast.

Heron Männimets (B6) 4. koht
Maia Tani (G7-8) 1. koht
Ats Helemets (B7-8) 2. koht
Rami Männimets (B7-8) 18. koht
Hans Helemets (B9-10) 1. koht
Kristen Kaur Aardevälja (B9-10) 2. koht
Adeele Tani (G11-12) 1. koht
Gregor Sakh (B11-12) 2. koht
Hugo Laev (B11-12) 9. koht (5 etappi)
Heron Helemets (B15+) 6. koht

Soomes peetaval karikasarjal osalesid Maia, Adeele ja Kristen Kaur ning töid koju auhinnalised kohad:

Maia Tani (G7-8) 1. koht
Kristen Kaur Aardevälja (B9-10) 1. koht
Adeele Tani (G11-12) 3. koht

Leedu karikasarjal osalesid Henri Raju ja Kristen Kaur ning saavutasid suurepäraseid tulemusi.

Henri Raju Aardevälja (B7-8) 2. koht
Kristen Kaur Aardevälja (B9-10) 2. koht

Paljud noored osalevad ka Läti Karikasarjas, aga see veel kestab ja lõppeb peale 9. etappi 12. oktoobril. Kui Eestis võiks BMX-jalgrattakrossi harrastajaid olla alati rohkem (eriti tüdrukuid), siis Lätis on see ala väga armastatud ja võist-

lused võistlustel on hulgaliselt osalejaid. Samuti on radu väga ohtralt. Oma tööke andis Lätis ala harrastajate arvule kindlasti ka kaks olümpiakulda, mille Valmierast pärit Maris Štrombergs võitis 2008. ja 2012. aastal. Läti, Leedu ja Soome ei jää meist kaugele ning kindlasti võistlevad noored naaberriikides ka edaspidi.

Tartu valla BMX-jalgrattakrossi noored treenivad Velo Spordiklubis, Tartu Ülikooli Akadeemilises Spordiklubis ja Vooremaa Centrum/Rattabaasis. Samas on ka vanemaid ala harrastajaid. Velo klubi all võistleb Tartu valla elanik Andrus Mõttus saavutas Cruiser Men 30+ vanuseklassis EMV 1. koha ja Estonian BMX Open CUP 2024 karikasarjas Cruiser Men klassis 4. koha.

Suur tänu nii klubidele, treeneritele kui ka vanematele, kes kõik panustavad vastavalt võimalustele ja natuke rohkem.

Estonian BMX Open CUP 2024 karikasarja, Foto: Kadri Tani

4. Ikodori Lähte maastikujooksu võitsid Olavi Allase ja Liliana Torn

| Tartu Valla Spordikool

21. septembril Lähte Terviseradadel toimunud 4. Ikodori Lähte maastikujooksu tõi starti 200 jooksjat ja kõndijat.

7 km põhijooksu võitsid Olavi Allase (Tartu SS Kalev), kelle tulemus on ühtlasi ka uus rajarekord, ja Liliana Torn (Täppsportlased). Meeste üldsrvestuses saavutas teise koha Oliver Annus (Sparta) ja kolmanda Johannes Laur (Tartu SS Kalev).

Naiste poodiumi kaks madalamat astet hõivasid Lily Luik (Luik Triplets Team) ja kolmandana Maarika Vällik (Trismile). Kokku sai põhijooksul tulemuse kirja 88 jooksjat ja 9 kõndijat. 2 km noortejooksude vanuseklasside kiiremad olid Jasper Uibu, Maru Mäesepp, Airon Adamka, Ragne Klaus, Liisi Kord ja Minna Li Mäesepp.

Toimusid jooksud ka kõige väiksematele, kus jooksurõõmu tulid nautima pea sada last.

Kõikide ajavõtuga jooksude tulemused on üleval kodulehel teamtime.ee/results/ ja Tartu Valla Spordikooli kodulehel.

Lisaks Lähte maastikujooksule selgitati välja ka Tartu Valla jooksusarja võitjad kahe etapi koondarvestuses. Arvestusse läksid 4. Mayeri Raadi tänavajooksu tulemused ja 4. Ikodori Lähte maastikujooksu tulemused.

Vanuseklasside võitjad:

N20 Hanna-Liina Palu
M20 Sten Sihver
N30 Lily Luik
M30 Olavi Allase
N40 Jekaterina Ustinova
M40 Ants Isak
N50 Marika Koplímägi
M50 Rein Vares
N60 Siiri Kaaver
M60 Maigo Matsalu

Palju õnne võitjatele ja täname kõiki osalejaid!

Kohtumiseni Tartu Valla Jooksusarja etappidel järgmisel hooajal.

Täname jooksusarja toetajaid Ikodori AS, Sporditoit.ee, Tartu vald, AS Terminal, Mayeri Industries AS, Tartumaa Spordiliit, Tartu Mill, Jungent, Värska Originaal, SAME OÜ, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Terviserajad, Jääaja Keskus, Vallikraavi Kinnisvara, Valio Eesti AS.

Tabiveres korraldati 10. Hans Moksi mälestusvõistlus odaviskes

| Toomas Rosenberg, võistluse korraldaja

2015. aastal otsustasid raamatu „Odaviskaja Hans Moks“ autor Tiit Lääne koos Toomas Rosenberggiga hakata korraldama Tabiveres Äksi kihelkonnast pärit legendaarse väliseesti odaviskaja Hans Moksi mälestusvõistlusi odaviskes.

Hans Moksi mälestusvõistlused on nüüdseks saanud traditsiooniliseks ning 22. augustil Tabivere staadionil toimunud kümnendatel Hans Moksi mälestusvõistlustel oli osalemas 11 odaviskajat. Mälestusvõistluste rekord pärineb esimestest võistlustest 2015. aastast, kui Ranno Koorep odaviske tulemuseks mõõdeti 77,50 m.

Peaala meeste odaviske võitis käesoleva aasta Eesti meister ja edetabelijuht Kunar Viisel Kergejõustikuklubist Tallinna Kalev tulemusega 68,24. Viimasel viiel Hans Moksi mälestusvõistlusel võidutsenud Ergo Tamm Tartu Ülikooli Aka-

deemilisest Spordiklubist jäeti seekord tulemusega 62,94 teiseks. Ergo Tammele järgnesid Tartu valla odaviskaja Ahti Pöder tulemusega 54,40 ja Aleksander Ojasaar Kergejõustikuklubist Harta tulemusega 53,20. Naiste odaviskes oli parim külalisvõistleja Lätist Limbazist Linda Luize Salna tulemusega 43,62. Noorte odaviskes olid paremad tütarlaste U18 vanuseklassis Siret Kaasik Kergejõustikuklubist Vike tulemusega 30,08 ja noormeestest Robin Vahter Lähte Gümnaasiumist tulemusega 45,38.

10. Hans Moksi mälestusvõistlust toetasid Tartu vald, OÜ Same ning raamatu „Odaviskaja Hans Moks“ autor Tiit Lääne, kinkides mälestusvõistluste parimatele odaviskajatele raamatu. Võistluse korraldas Tartu valla Spordiklubi.

HANS MOKS

Hans Moks sündis 15. oktoobril 1923 Soontaga vallas Äksi kihelkonnas Tartumaal. Septembris 1944 lahkus Eestist. 1944–1951 elas Rootsis ning 1952. a asus elama Kanadasse.

Ta on nimekas väliseesti odaviskaja, kes kuulus möödunud sajandi 50-ndatel aastatel maailma paremiku ning võitis 1958. aastal Briti impeeriumi ja Rahvaste Ühenduse mängudel Cardiffis pronksmedali tulemusega 70,41. Tema isiklik rekord 72,78 pärineb 1955. aastast. Ta on 5-kordne Kanada meister ning rekordi omanik aastatel 1952–1966. Sõjajärgsetel aastatel Rootsis ja Kanadas mehetegusid teinud Moks ei pääsenud kodakondsuseta pagulase staatuse tõttu kordagi olümpiale, kuid see ei kahanda põrmugi maailma esikümnesse kuulunud mehe saavutusi. Ta oli mitmekülgsete võimetega ning tegeles ka teiste spordialadega, mängis võrk- ja korvpalli ning võitis 1954. aastal hõbemedali Kanada meistrivõistlustel võrkpallis. Kanadas elades teenis ta elatist disainerina. Tema näitustest ja töödest said aastate jooksul osa väga paljud kanadalased.

Hans Moks suri 11. oktoobril 2011 Torontos Kanadas. Ta on maetud Eestimaa mulda Rahumäe kalmistule.

Tartu Valla Spordikooli trennid

koht	treener	E	T	K	N	R	
KERGEJÕUSTIK							
Rühm - algettevalmistus 1	Lähte Spordihoone	Kersti Vilu		13.10 - 14.10		13.10 - 14.10	13.10 - 14.10
Rühm - algettevalmistus 2	Lähte Spordihoone	Kersti Vilu		14.15 - 15.45		14.15 - 15.45	14.15 - 15.45
Rühm - algettevalmistus 1	Kõrveküla Põhikooli staadion	Ille Kukk	13.00 - 14.00	12.00 - 13.30	13.00 - 14.00		
Rühm - algettevalmistus 2	Kõrveküla Põhikooli staadion	Ille Kukk	14.00 - 15.30	14.00 - 15.15			14.00 - 15.30
Rühm - algettevalmistus 1	Kõrveküla Põhikooli staadion	Toomas Klaup	13.00 - 14.00	13.00 - 14.00	13.00 - 14.00	13.00 - 14.00	13.00 - 14.00
Rühm - algettevalmistus 2	Kõrveküla Põhikooli staadion	Toomas Klaup	14.00 - 15.30	14.00 - 15.30	14.00 - 15.30	14.00 - 15.30	14.00 - 15.30
Rühm - algettevalmistus 1	Tabivere Põhikooli spordihoone	Toomas Rosenberg		16.00 - 17.30		15.00 - 16.30	13.30 - 15.00
2. - 5. klass	Maarja-Magdaleena Põhikool	Rauno Laumets		14.15 - 15.15			
VÕRKPALL							
4. - 5. klass	Lähte Spordihoone	Kersti Vaher		14.15 - 15.15	14.15 - 15.15	14.15 - 15.15	
2. - 3.klass	Lähte Spordihoone	Gunnar Kallari	14.20-15.20		14.20 - 15.20		
B klass	Lähte Spordihoone	Gunnar Kallari	15.20-16.20			15.20 - 16.20	
A klass	Lähte Spordihoone	Gunnar Kallari	16.20 - 17.20	16.20 - 18.00	16.20 - 18.00	16.20 - 18.00	
C klass	Lähte Spordihoone	Gunnar Kallari		15.20-16.20	15.20-16.20	14.20-15.20	14.20 - 15.20
Rahvaliiga	Lähte Spordihoone	Gunnar Kallari		19.30 - 21.00		18.00 - 20.00	
	Kõrveküla Spordihoone	Margus Pärsik	14.00 - 16.30	14.00 - 16.30		14.00 - 16.30	
KORVPALL							
Rühm - treeningrühm algettevalmistus 2	Lähte Spordihoone	Ivi Kaljuvee	14.15 - 15.45	14.15 - 15.45	14.15 - 15.45	14.15 - 15.45	
Rühm - treeningrühm algettevalmistus 1	Lähte Spordihoone	Ivi Kaljuvee	13.20 - 14.05	13.20 - 14.05	13.20 - 14.05	13.20 - 14.05	
Rühm - ettevalmistav aste 2	Lähte Spordihoone	Ivi Kaljuvee	15.45 - 17.15	15.45 - 17.15	15.45 - 17.15	15.45 - 17.15	
1. - 2. klass	Kõrveküla Spordihoone	Mairo Padar			14.00 - 15.00		14.00 - 15.00
3. - 4. klass	Kõrveküla Spordihoone	Ott Toomsalu		14.00 - 15.00		14.00 - 15.00	
5.-6. klass	Kõrveküla Spordihoone	Mairo Padar			15.00 - 16.30		15.00 - 16.30
7.-9. klass	Kõrveküla Spordihoone	Ott Toomsalu		15.00 - 16.30		15.00 - 16.30	
JUDO							
Rühm - ettevalmistav aste	Lähte maadlusmaja	Ats Kukk	18.00 - 19.30	17.45 - 19.15		18.00 - 19.30	
Rühm - ettevalmistav aste	Lähte maadlusmaja	Ats Kukk	16.30 - 17.30		16.30 - 17.30	16.30 - 17.30	
Rühm - algettevalmistus 1	Kõrveküla Põhikooli spordihoone	Mattias Kuusik	14.15 - 15.45		14.15 - 15.45	14.15 - 15.45	
KREEKA-ROOMA MAADLUS							
Rühm - algettevalmistus	Lähte maadlusmaja	Toomas Proovel	16.00 - 17.30		16.00 - 17.30		16.00 - 17.30
Rühm - algettevalmistus 1	Laeva Spordihoone	Anette Traks	15.30 - 17.00				15.30 - 17.00
VIBULASKMINE							
Rühm - ettevalmistav aste 1	Tartu Veeriku Kool	Kadi Koort ja Triinu Lilienthal	15.30 - 17.00		15.30 - 17.00		
Rühm - ettevalmistav aste 2	Tartu Veeriku Kool	Kadi Koort ja Triinu Lilienthal		15.30 - 17.00		15.30 - 17.00	
Rühm - treeningaste 1	Tartu Veeriku Kool	Kadi Koort ja Triinu Lilienthal	17.00 - 20.00		17.00 - 20.00		
Rühm - treeningaste 2	Tartu Veeriku Kool	Kadi Koort ja Triinu Lilienthal		17.00 - 20.00		17.00 - 20.00	
MURDMAASUUSATAMINE							
Rühm - ettevalmistav aste	Lähte suusamaja	Ago Vahtra	14.30 - 15.45	14.30 - 15.45	14.30 - 15.45		14.30 - 15.45
Rühm - treeningaste	Lähte suusamaja	Ago Vahtra	15.45 - 17.15	15.45 - 17.15	15.45 - 17.15		15.45 - 17.15

TEENUSED

Küttepuude, pelleti ja briketi müük üle Eesti. www.puu24.ee või helista 5200093, 6000136

Kutsetunnistusega korstnapühkija tel.501 9764. Korstnapühkija Auno OÜ.

Ära. Laulud laokil inimesest

Ilukirjanduse debüütkogumik populaarseste hommikujuttude autorilt

TAMMISTU RAAMATUKOJU KÜLAKESKUS
06. novembril 2024 kell 18:00

Tule kohtumisele! Peale raamatu tutvustust räägib Märt Trvier ka raadio- ja teleelüht.

30 AASTAT KOGEMUST!

Kvaliteetne | Usaldusväärne | Operatiivne

Teenused:

- Teede ehitamine ja hooldamine
- Kruusavedu koos paigaldusega
- Hõõveldamine
- Tolmutõrje
- Lume- ja libedustõrje
- Lüva, kruusa ja killustiku müük
- Kaevetööd
- Heakorraldused
- Niitmisetööd
- Liikluskorraldus
- Tänavavalgustuse ehitamine ja hooldamine
- Soojusenergia tootmine ja müük
- Lähte kaugküttesüsteemid

Tartu Valla Kommunaal OÜ nimel moodustatud 18.03.2004.a Tartu Valla Haldus OÜ-ks.

www.tartuvallahaldus.ee • haldus@tartuvald.ee • +372 56 474 475
FB: Tartu Valla Haldus

Maarja-Magdaleena perearstipunkt lõpetab töötamise alates 31.10.2024.

Patsiendid jäävad sama perearsti juurde vastuvõtuga Tabiveres. Perearsti vahetamise soovi puhul tuleb teha perearsti vahetamise avaldus uuele perearstile.
Perearst Minija Pääslane

Kõrveküla Spordihooned jõusaal on avatud esmaspäevast reedeni 16.00–21.00, 5 €/kord, 25 €/kuu.

LUMEVANGIS

Piret Kalda Tõnu Oja

9. november 2024
kell 19.00
Tabivere Rahvamajas

Sooduspilet 23.-
Täispilet 25.-
Piletid müügis Piletilevis ja kohapeal
Lisainfo tabivere.rahvamaja@taruvald.ee 5044479

Lavastaja Egon Nuter

KOMÖÖDIATEATER

TABIVERE RAHVAMAJAS 22. NOVEMBER 2024

PILET EELMÜÜGIST FIENTAST 10.- EUROST
KOHAPEAL 15.- EUROST

HELLAD VELL

DJ JANEK ZARIN

UKSED AVAME 21.00

LISAINFO JA LAUADA BRONEERIMINE:
TABIVERE.RAHVAMAJA@TARTUVALD.EE 5044479 VÕI
TABIVERE RAHVAMAJA FACEBOOK IST

Pühapäeval, 27. oktoobril 2024
kell 15-16.30
Maarja-Magdaleena rahvamajas

TÖÖTUBA

Kõrvits kaunitariks

Juhendab Reelika Ruus

Võta kaasa oma kõrvits.
Kaunistuseks kasutatav materjal on juhendaja poolt.

Osalemisest teata 25. oktoobriks
tel. 5238739 või 5205906

Made with PosterMyWall.com

LÄHTE KOOL 65

Suur juubelipidu toimub 16.novembril algusega kell 18.00
Lähte spordihallis

KAVAS

17.00 saabujate registreerimine spordihalli fuajees
18.00 kontsert-aktus
19.30 kooliruumide külastus
19.45 bankett kutsetega külalistele kooli aulast
21.00 jätkub pidu spordihoones, töötavad puhvetid
21.15 alustab ansambel tantsumuusikaga
23.55 kõlab lõpulugu, peo lõpp.

Osalustasu 35 eurot maksta Tartu Vallavalitsuse kontole EE232200221031405424
Selgituseks märkida: LÜG 65, osaleja nimi, lennu nr või lõpetamise aasta.
Kohapeal tasudes hind 40 eurot.

Tartu valla noorte laulu- ja tantsupeo 2025 IDEEKONKURSS

Registreeri oma idee siin!

Kuulutame välja ideekonkurssi Tartu valla noorte laulu- ja tantsupeo 2025 loomiseks.

Vastuseid ootame 1. novembrini!

Lisainfo: Helen Pill
helen.pill@korve.edu.ee 7304545

Kui oled noor ja tahad midagi suurt korda saata, siis siin on sinu võimalus, sest kes oskaks paremini pidu noortele teha kui noored ise.

Võidutöö autoril on soovi korral võimalus lavastada pidu oma stsenaariumi järgi

Kuukirjas avaldatavate reklaamide hinnakiri

Tartu Vallavalitsus võttis 3.10.2024 vastu korralduse, mille kohaselt lähevad reklaamid Kuukirjas tasuliseks. Korraldus jõustub 1.11.2024. a. Korraldusega saab tutvuda Tartu valla kodulehel www.tartuvald.ee/reklaam-kuukirjas

Tartu Vallavalitsusel on õigus otsustada, millises mahus reklaami ja kuulutusi infolehes avaldatakse. Tellimuste rohkuse korral otsustab kuulutuse või reklaami avaldamise infolehes infolehe väljaandja.

Kuulutuse või reklaami eest tasutakse ülekandega vallavalitsuse määratud tähtjaks Tartu Vallavalitsuse arvelduskontole.

Tasuta reklaamide erisused:

Vallavalitsuse hallatavate asutuste, valla konsolideerimisgrupi ettevõtete ja valla poolt toetatud sündmuste reklaam avaldatakse tasuta.

Külaseltside poolt korraldatavate mittekommertslike sündmuste reklaami avaldatakse tasuta. Külaseltsi all mõeldakse nii juriidilist organisatsiooni kui ka seltsingut või kogukonna sündmuse organiseerivat eraisikut.

Jrk nr.	Reklaami ja kuulutuste mõõdud (laius x kõrgus mm)	Ühik	Hind eurodes
1	191x275	kord	400
2	191x135,5	kord	200
3	126x89	kord	100
4	126x42,5	kord	50
5	61x89		50
6	61x42,5		25
7	Kehtestada infolehe reakuulutuse hinnaks (kuni 200 tähemärki koos tühikutega)	kord	5

1

2

3

5

4

6

*Palju õnne pisipõnni
sünni puhul!*

Uku Kaur	24.06.2024
Ashar Ali Asghar	06.08.2024
Arno Rafael Sirk	24.08.2024
Aaron Valgepea	26.08.2024
Alex Villem Liesment	06.09.2024
Thereza Rosanna Suursaar	07.09.2024
Luna Kaljusaar	07.09.2024
Geterlyn Viesemann	11.09.2024
Lauren Meen	18.09.2024
Aleks Bojev	20.09.2024
Albert Johannes Päcko	27.09.2024
Luna Mikk	01.10.2024

Kallis Sirje!

*Las lennata pealegi aastad,
tehtud tööd jääb järele rõõm.
olgu päike Sul alati saatjaks,
mõnus huumor ja naerugi sööm!*

Parimate soovidega!

Laeva Pensionäride selts.

EVI ŽURNASK 98

*Avar on olnud su päevade ring,
läbi aastate lõputu pikkuse.
Elu on tore, sest nooruslik hing
olnud ikka su suurimaks rikkuseks!*

PALJU, PALJU ÕNNE!

Laeva pensionäride selts

Tiia, Karmen, Marju, Lembit, Tiit!

Soovime,

et päike kõnniks te kõrval,

rõõm soojendaks tuba,

muretus lebaks te leival,

õnn istuks te ukseingil!

Õnnitleme!

Maarja-Magdaleena Maarahva Selts

Meie hulgast lahkunud

ALARI SALUMETS
23.09.1984–06.09.2024

ELLI RÄSTA
05.04.1929–13.09.2024

EHA MÄND
20.08.1938–01.10.2024

MARDITRAIL

Maskeeri end mardisandiks, kui sul on, siis võta kaasa tõrvik ja midagi millega teha muusikat (heli, lärmi) ning rõõmus tuju.

Ära unusta kotti Mardimoonu tarbeks!

Sind ootab:
Lõke, trallimine ja mardirongkäik alevikus.

TULE ÜKSI SÕBRAGA VÕI VÕTA KOGU PERE KAASA!

9. NOVEMBRIL KELL 18.00
ÄKSI KIVIPARGIS

SÜNDMUSED:

17.10 kell 17 Vestlussari „Professorid püsinäitusel“: Maailma mõõtmine

15.–20.10 Pärnu filmifestivali filmid

17.–18.10 iDeeJazz 2024

2.11 kell 20 Ryoji Ikeda ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor

10.11 Poole hinna pühapäev!

20.11 kell 16.30 kuraatorituur näitusel „Kellele kuulub öö?“

21.11 kell 17 Öösümposion 2

30.11 kell 12 kuraatorituur näitusel „Vaikelud rahvuslikel motiividel“

Kolmapäeviti kell 10 ootame põnne mängumetsa jutuhoonnikule!

Laupäeviti kell 11 toimub meisterdamishommik ja alates 26.10 **iga kuu viimasel laupäeval** on perepäev.

Mängumets on avatud T–P 10–18, mängud ja meisterdamine T–P 10–16.

NÄITUSED:

♦ **KELLELE KUULUB ÖÖ?** *B-poolel*

♦ **Igapäevane kasutus.** Ajalehepaberi taaskasutus *A-fuajees*

♦ **Vaikelud rahvuslikel motiividel.** Jaanus Samma ♦ **Varjud helisevad.** Muusikaline uneskond Alliksaare luulega ♦ **Paralleelilmad.** Ida-Virumaa kaevurite lood ♦ **Pirrust projektorini.** Valgustid ERMi kogudest püsinäitusel „Kohtumised“

TARTU VALLA KULTUURIKALENDER

Ajas muutuv kultuurikalender on leitav aadressil: www.kultuurikava.ee

NB! Kõik soovijad saavad oma sündmuse kalendrisse ise märkida. Loo konto, logi sisse ja lisa sündmus! Siis ei ole vaja eraldi Kuukirjale sündmusest märku anda.

OKTOOBER–NOVEMBER 2024

27. okt kell 12.00	Õhina Õpitoas KOOLIVAHEAJA KÄSITÖÖKOMMIDE TÖÖTUBA LASTELE. Osalustasu 35.- Vaata lisa ohinaopituba.ee.
27. okt kell 15.00	Töötuba „Kõrvits kaunitariks“ Maarja-Magdaleena Rahvamajas. Juhendaja Reelika Ruus.
30. oktoober kell 12.00	Iga kuu viimane kolmapäev ürituste sari „ EAKATE TUND “ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
2. nov. kell 12.00	Koostöös MTÜ Tammistu Rahva Seltsiga lastele Mardipäeva kommete tutvustamine ja maskide valmistamine. Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
6. nov. kell 18.00	Kohtumisõhtu Märt Treieriga. Autor tutvustab oma uut raamatut „Ära“ ning räägib oma tele- ja raadiotööst. Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
9. nov. kell 18.00	Marditrall Äksi kivipargis. Rongkäik alevikus, tants ja trallimine ümber lõkke kivipargis.
9. nov. kell 19.00	Teatriendus „Lumevangis“ Tabivere Rahvamajas. Sooduspilet 23.-, täispilet 25.-. Piletid müügis piletilevis ja kohapeal.
10. nov. kell 12.00	Isadepäev Tabivere Rahvamajas.
14. nov. kell 18.00	Õhina Õpitoas KÄSITÖÖKOMMIDE TÖÖTUBA. Osalustasu 50.- Vaata lisa ohinaopituba.ee.
15. nov. kell 19.00	Peoõhtu Maarja-Magdaleena Rahvamajas. Tantsuks mängib Anne Loho . Pilet elmuügist 8.-
16. nov.	Lähte kool 65. Täpsem info oktoobri Kuukirjas ja kooli kodulehel.
22. nov. kell 21.00	Klubiõhtu ansambliga Hellad Velled ja DJ Janek Zarin. Tabivere Rahvamajas. Pilet 15.-. Laudu broneerime piiratud koguses! Lisainfo Tabivere Rahvamaja Facebooki lehel.
26. nov. kell 18.00	Äksi segakoor 65 Jääaja Keskuse konverentsisaalis.
27. nov. kell 12.00	Iga kuu viimane kolmapäev ürituste sari „ EAKATE TUND “ Tammistu Raamatukogu-Külakeskuses.
1. dets.	I Advendiküünla süütamine Tartu valla kogukondades.

KÕRVEKÜLA

LAEVA

LÄHTE

KOOGI

PIIRISSAAR

RAADI

KÄRKNA

ÄKSI

TABIVERE

mitmes kohas

TAMMISTU

VASULA

VEDU

MAARJA-MAGDALEENA

Memme-taadi pidu toimub sel aastal 7. detsembril!

Traditsiooniline Tartu valla memme-taadi pidu toimub 7. detsembril algusega kell 14.00 Kõrveküla Põhikooli aulas.

Sel aastal tantsitab rahvast Väägvere külakapell, vaheajad täidab õhtujuht Raul Kivi ja Tabivere rahvatantsurühm TAHE. Oodata on ka jõuluvana!

Lauakohti saab broneerida 18. kuni 29. novembrini telefonil 5268895 (Ene Liivamägi). Registreerides on vajalik teatada oma nimi ja peatuse nimi, kui on vajadus kasutada peole tulekuks valla poolt organiseeritud transporti.

Lisainfo: Karita Tilk, Tartu valla kultuuritööspsialist, 53407100; karita.tilk@tartuvald.ee